

**Türkiye'de Eğitim Gören Balkan Ülkeleri Öğrencilerinin İntihara
Bakışı ve Hayat Memnuniyeti**

**The Views of Balkan State Students Studying in Turkey Towards
Suicide and Their Life Satisfaction**

Feim GASHİ

Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Psikolojisi Anabilim Dalı
ORCID ID: 0000-0002-2059-4649, e-mail: feimgashi@klu.edu.tr

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 4 Nisan 2019/ 4 April 2019

Kabul Tarihi / Accepted: 7 Mayıs 2019 / 7 May 2019

Yayın Tarihi / Published: 24 Temmuz 2019 / 24 July 2019

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Temmuz / July

Cilt / Volume: 5 Sayı / Issue: 2 Sayfa / Pages: 522-552

Öz

Modern dönem, insanlığa teknolojik acidan pek çok avantaj sağlamasına rağmen beraberinde farklı türde psikolojik bunalımları da getirmiştir. Bu bunalımlara karşı duruma göre yerinde tutarlı davranış gösterebildiği gibi, bazen de kendi canından vaaz geçecek tutarsız davranışlara yöneldiği görülmektedir. İntihar modern dönemin en çok rastlanılan tramvalarından birisidir. Gençler arasındaki yaygınlığı konunun ne kadar hasas olduğunu göstermektedir. Bundan dolayı bu çalışmada modern dönemin bir parçası olarak genç yaşta kendi ülkelerinden çıkıp Türkiye'ye eğitim için gelen Balkanlı öğrencilerin intihara bakış ile hayat memnuniyeti, medeni durum, cinsiyet, yaşadığı yer, gelir durumu, dindarlık, kültürel farklılık ve eğitim arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada, tarama yöntemine uygun olan anket tekniğinin kullanıldığı bir alan araştırması niteliğindedir. Örnekleme, farklı Balkan ülkelerinden *Arnavutluk* (N=66), *Bosna Hersek* (N=11), *Kosova* (N=72), *Serbistan* (N=15), *Makedonya* (N=36), *Karadağ* (N=10), *Bulgaristan* (N=10) ve *Yunanistan* (N=40) olmak üzere 260 öğrenciden oluşmaktadır. Örnekleme, "İntihara Karşı Tutumlar" ve "Hayat Memnuniyeti Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin intihara bakış ile hayat memnuniyeti ve intihara bakış ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Yaşadığı yer, dindarlık ve fakülte farkı ile intihara bakış ve hayat memnuniyeti arasında kısmi anlamlı bir farklılık olarak görülmektedir. Medeni hali, gelir durumu ve ülke farkı ile intihara bakışı ve hayat memnuniyeti arasında ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Anahtar Sözcükler: Din psikolojisi, Balkan, İntihar, Hayat memnuniyeti, Eğitim

Abstract

Although modern period has provided various technological advantages for the humanbeings, it has brought different types of psychological depressions with it. People could either show consistent behaviours towards these depressions or display inconsistent behaviours such as taking their own lives. Suicide is one of the most frequently encountered traumas in the modern period. In that sense, it is very common among teenagers and this indicates the importance of the situation. Grounded on this, this study aims to investigate the tendencies of Balkan state students receiving education in Turkey towards suicide and examine their perspectives on life satisfactions. In that sense, this study aims to find out whether there is a statistically significant relationship between students' views on suicide and life satisfaction, gender, marital status, income status, the place they live, cultural differences, religion, and education. The data was conducted by means of "Attitudes towards suicide questionnaire" and "life satisfaction scale". The participants included 260 students from various Balkan states comprising of Albania (N=66), Bosnia Herzegovina (N=11), Kosovo (N=72), Serbia (N=15), Macedonia (N=36), Montenegro (N=10), Bulgaria (N=10), and Greece (N=40). The findings of the study revealed that there was not a statistically significant difference between students' views on suicide, life satisfaction and the views on suicide, gender. The results of the study indicated that there was a moderate difference between the place the students live, religion and faculty, views on suicide, and life satisfaction. Lastly, there wasn't a statistically significant difference found between marital status, income status, and different states, views on suicide and life satisfaction.

Keywords: Psychology of religion, Balkan, Suicide, Life Satisfaction, Education

Giriş

Günümüzde sosyal bilimlerin üzerinde en çok çalıştığı araştırma konularından biri *intihar* meselesidir. Bunun en önemli nedeni de son dönemlerde intihar davranışlarında yaşanmakta olan artıştır.¹ Bu davranışın altında kuşkusuz farklı

¹ Pınar Harmancı, Dünya'daki ve Türkiye'deki İntihar Vakalarının Sosyodemografik Özellikler Açısından İncelenmesi, *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1/1 (2015): 3-4.

sebepler yatmaktadır. Özellikle günümüz dünyasında intihar oranında hızlı bir artışın gerçekleşiyor olması, ister istemez dönemin şartlarıyla birlikte bireyde ve toplumda yaşanan değişimleri dikkate almamız gerektirir. Yapılan bazı çalışmalardan hareketle modern dönem bireyinin manevi anlamda yalnızlaşması onu bu tür tehditlere karşı zayıf kılmaktadır.² Bu yalnızlaşma karşısında direnmekte zorlanan insanoğlu yüce yaratıcının dokunulmaz kıldığı canına dahi son verebilmektedir.³ Halbuki dini inanç, ibadet ve dua gibi faktörler kişilerin sıkıntılarla başa çıkmalarında kolaylık sağladığı yapılmış bilimsel çalışmalarda tespit edilmiştir.⁴ Bu türde sorunların olması bilim insanlarını intihar ve intiharın sosyal ilişkiler, psikoloji, ekonomi ve inanç ile olan bağlantısını araştırmaya sevk etmiştir. Buna bağlı olarak bu çalışmada, Türkiye’de eğitim gören Balkanlı öğrencilerin intihara bakışını, hayattan memnuniyetlerini ve intihar ile dindarlık, ekonomi ve farklı kültürler arasındaki ilişkiyi tespit etmeye çalışacağız.

İntihar konusu eski dönemlerden beri hemen hemen her toplumda var olan bir durumdur. Ancak bilimsel araştırmalara konu olması yakın tarihlere dayanır. Bu araştırmalarda özellikle mülakat, tarama, gözlem gibi araştırma teknikleriyle son zamanlarda sosyoloji, psikoloji ve onların alt dalları olan din sosyolojisi ve din psikolojisinde pek çok çalışma gerçekleştirilmiştir.⁵ Başka bir ifadeyle intihar konusu pek çok sosyal bilimci tarafından hem yurt dışında hem de ülkemizde farklı yönleriyle incelenmiştir.⁶ Ancak bilim insanları bu konuyu çalışırken genellikle kendi toplum sınırları içerisinde kalmışlardır. Başka bir ifadeyle farklı kültürler arasında intihar ile hayat memnuniyeti önemini ve ilişkisini ele alan hemen hemen hiç araştırma bulunmamaktadır. Bu araştırma vesilesiyle şunu söyleyebiliriz ki gerek intiharın sebepleri gerekse de hayat memnuniyeti ile arasındaki ilişkiyi ele alan ilk çalışmalardan birisi olacaktır.

İntihar ile ilgili yapmış olduğumuz bu çalışmada özellikle, deneklerin intihara bakışı ve intiharın hayat memnuniyeti ile olan ilişkisi incelenmiştir. Ayrıca dindarlık, eğitim, ekonomi gibi farklı değişkenlerin intihar konusunda nasıl bir etkiye sahip olduğu incelenmiştir. İntihar

² Bu konuda bkz. Yahya Turan, Yalnızlıkla Başa Çıkma: Yalnızlık, Dini Başa Çıkma, Dindarlık, Hayat Memnuniyeti ve Sosyal Medya Kullanımı, *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 22/1, (Haziran 2018): 395-434

³ Feim Gashi, İntihara Bakış ve Bireysel Dindarlık Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma (Kırklareli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve İlahiyat Dışındaki Bölümlerde Okuyan Öğrenci Örneği), *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 27/2, (Aralık 2018): 17.

⁴ Bu konuda bk. Spilka, B.& Hood, D. W. & Gorsuch, R. L., *The Psychology of Religion: An Empirical Approach*, Englewood Cliffs, (NJ): Prentice Hall, 1985), 304; Pargament, K. I.& Hahn, J., "God and The Just World: Causal and Coping Attributions to God in Health Situations", *Journal for The Scientific Study of Religion*, 1986, 25, 204; Zeynüddin Aslan, *Üniversite Öğrencilerinin Dua Konusundaki Tutumları*, (Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, 1987), 28-29.

⁵ Gashi, İntihara Bakış ve Bireysel Dindarlık, 18-19.

⁶ Bu konuda bkz. Gashi, İntihara Bakış ve Bireysel Dindarlık, 18-19; (Durkheim, 1897; Hawton ve Jose, 1994), (Alptekin ve Duyan, 2014; Kaya, 1999; Özen, 1997), *Türkiye’de ve Dünyada İntihar İstatistikleri* (Akkaya, 1989), *Türkiye’de Tamamlanmış İntiharların Coğrafi Yerleşim Birimleri ve Cinsiyetlere Göre Dağılımı* (Alptekin, 2002), *İntihar* (Ardal, 1951), *İntihar Davranışında Risk Faktörleri: Bir Gözden Geçirme* (Atay, 2004), *Ülkemizde İntihar Verilerinin Toplanması ve Derlenmesi: Kavramlar, Yöntemler ve Zaman Serileri* (Ayhan, 1996), *İntihar Olasılığı Yaşamı Sürdürme Nedenleri, Umutsuzluk ve Yalnızlık Açısından Bir İnceleme* (Durak, 2005), *Toplumsal ve Ruhsal Dinamikleriyle İntihar* (Sayar, 2003), *Dindarlık Depresyon ve İntihar* (Küçükcan, 2001), *İnanç ya da Dünya Görüşü Biçimleri ile İntihara Yönelik Tutum, Depresyon ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkiler* (Ok ve Gül, 2010), *Dindarlık İntihar İlişkisi* (Altıntop, 2005) *İntihar Girişiminde Bulunanlarda Dini Tutum ve Davranışlar* (Ağilkaya, 2008), *İntihar Davranışında Ailenin Rolü ve Önemi* (Palabıykoğlu, 1993), *İntihar Girişiminde Bulunanların Aile İşlevlerinin Değerlendirilmesi* (Palabıykoğlu ve diğerleri, 1993), *İntihar Din-Psikolojik Bir İnceleme-Van İl Örneği* (İnce, 2007), *Dini Yönelim, İntihar ve İntihara Yönelik Tutumlar* (Huyut, 2013), *İnanç Açısından İntihar* (Taşdelen, 2006), *İntihar Terörizmi ve Din* (Aktaş, 2009), *İnanç ya da Dünya Görüşü Biçimleri ile İntihara Yönelik Tutum, Depresyon ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkiler* (Ok ve Cırhinlioğlu, 2010).

konusunu ilk çalışanlardan biri olan Durkheim, dini inançlar aracılığıyla toplumsal olarak bütünleşme arttıkça sosyal aidiyetten dolayı bireylerin intihar eğilimlerinin de daha düşük düzeyde olacağını ileri sürmüştür.⁷ Durkheim'in bu açıklamasına ilaveten intihar, birçok faktörün birbirini etkilediği karmaşık bir süreçtir. Bu sebeple intihar hadisesini insanın kendini öldürmesi gibi basit bir ifadeyle açıklamak mümkün değildir. Zira bu fiilin çok önceden başlayan bir sürecin neticesi olduğu düşünülmektedir.⁸ Freud'un ifadesiyle, aralarında büyük fark bulunan güçlü motiflerin keşişmesi neticesinde intihar eylemi gerçekleşir.⁹

Günümüzde birey ve toplumları ciddi anlamda tehdit eden intihar hadisesi dünyada ciddi bir yaygınlık kazanmıştır. Dünya sağlık örgütü tarafından intiharlar geleceğin en ciddi sağlık problemi olarak düşünülmektedir. Bu bağlamda özellikle ergenlik döneminde intiharların arttığı ifade edilmiştir.¹⁰ Nitekim yapılan çalışmalara göre son zamanlarda gençler arasında intiharın artmasında, intiharın bir seçenek olarak kabul görmesi üzerine vurgu yapılmaktadır.¹¹ Dünya Sağlık Örgütü'nün çalışmasında göre 2000 yılında yaklaşık bir milyon kişi intihar ederek hayatını kaybetmiştir. İntihar girişimlerinin sayılarının ise bunun 10–20 katı kadar olduğu tahmin edilmektedir.¹² 1970'den beri intihar olayları %60 oranında artmış¹³ özellikle sosyalist ülkelerdeki erkekler arasında daha fazla olduğu görülmüştür. İntihar oranlarını Dünya Sağlık Örgütüne bildiren ülkeler arasında en yüksek intihar rakamlarına Doğu Avrupa ülkeleri, en düşüklerine ise Latin Amerika, Müslüman nüfusun yoğun olduğu ülkeler ve bazı Asya ülkeleri sahiptir.¹⁴ 1974–1998 arasında ülkemizdeki intihar oranları fazla değişmemiştir. Genelde 100.000'de 1,5–3 arasında kalmıştır.¹⁵ 1998–2001 yılları arasında Türkiye'de intiharın %93,59 oranında arttığı tespit edilmiştir.¹⁶ Ayrıca TÜİK'in raporlarına göre 2014 yılında sonu ölümlerle olan intihar sayısı 3 bin 169 kişi iken 2015 yılında bu sayı 3 bin 211'e çıkmıştır.¹⁷ Benzer şekilde araştırma konumuz olan Balkan ülkelerinde de intihar rakamlarında artışlar kaydedilmektedir. Kosova Cumhuriyetinde yaşanan intihar oranlarına baktığımız zamanda bir artış gözlenmektedir. 2001 yılında 74 intihar gerçekleşirken, 41 intihar teşebbüsü meydana gelmiştir. 2014 yılında gerçekleşen intihar sayısı 79, teşebbüs ise 246'ya yükselmiştir. 2001 yılından 2014'e kadar ki süreçte Kosova'da 855 intihar

⁷ Emile Durkheim, *İntihar*, trc. Zühre İlgelen, (İstanbul: Pozitif Yayınları, 2013), 158.

⁸ Erol Göka, *Hoşçakal*, (İstanbul: Kapı Yayınları, 2018), 129.

⁹ Robert Litman, "Sigmund Freud on Suicide", J. Maltesberger, M. Goldblatt (Ed.), *Essential Papers on Suicide*, USA 1996, 211. Aktaran; Zuhul Ağlıkaya, "İntihar ve Din: İntihar Girişiminde Bulunanlar Üzerine Empirik Bir Araştırma", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 38, (Ocak 2010): s.175.

¹⁰ Nevzat Tarhan, "Neden İntihar", *Karışma Dergisi*, (Aralık 2002), 12, 41-46.

¹¹ Hawton Keith, *Suicide and Attempted Suicide Among Children and Adolescents*, (Newbury Park: Sage Publications: 1986), 102.

¹² World Health Center, WHO-World Suicide Prevention Day, 20 Mayıs 2006 <http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2004/pr61/en/>; Kemal Sayar, İsmail Ak; Depresyon ve Kültür, *İbni Sina Tıp Dergisi*, (2001), 57.

¹³ Adnan Ziyalar, *Sosyal Psikiyatri*, (İstanbul: Yüce Yayınları, 1980), 269; İdriz Deniz v.dğr., "1995–2000 Yılları Resmi Kayıtlarından Batman'da Gerçekleşen İntihar ve İntihar Girişimleri Üzerine Bir İnceleme", *Aile ve Toplum Dergisi*, 1/4, (2001), 29.

¹⁴ Health Center, WHO-World Suicide Prevention Day.

¹⁵ Bursa Psikiyatri, "Dünyada, Türkiye'de ve Bursa'da İntihar Oranları", 6 Haziran 2018, <http://www.bursapsikiyatri.com/makale.php?id=210>.

¹⁶ Ayşegül Durak Batugün, "İntihar ile İlişkili Bazı Değişkenler: Öfke/ Saldırganlık, Dürtüsel Davranışlar, Problem Çözme Becerileri, Yaşamı Sürdürme Nedenleri", *Kriz Dergisi*, 12/2, (Aralık 2004), 50.

¹⁷ Türkiye İstatistik Kurumu, "İntihar İstatistikleri 2015", 17 Kasım 2018, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516>

gerçekleşmiş ve 2967 intihara teşebbüs olayı kaydedilmiştir.¹⁸ Arnavutluk'ta da intihar olaylarında bir artış görülmektedir. 2015 yılında ölüm oranları 100 bin kişide 5.3 iken bu rakam 2016 yılında 8.2'ye yükselmiştir. 2015 yılına baktığımız zaman Sırbistan'ın 19.9 ile en yüksek ortalama sahip olduğu görülmektedir. Karadağ 12.5, Makedonya 9.9, Bosna Hersek 7.1, Bulgaristan 12.3¹⁹ ve Yunanistan da 5.0²⁰ ortalamasıyla intihar oranında en düşük ortalama sahip idi. Yukarıda zikredilen oranların, hem ülkemizde hem de Balkanlarda intihar olaylarının da ve intihar teşebbüsünün de hızlı bir artış içerisinde olduğunu söyleyebiliriz.

Bu çalışmanın ana kavramı olan intihar, bilim insanları tarafından nasıl tanımlandı? Şunu belirtmemiz gerekir ki diğer kavramlarda olduğu gibi intihar kavramında da farklı tanımlamaların olması söz konusudur. Biz ise intihar ile ilgili yapılan tanımlamaların hepsini değil öne çıkan ve özellikle sosyal bilimciler tarafından referans olarak kullanılan birkaç tanımına yer vereceğiz. İntihar deyince bilim dünyasında ilk akla gelen tabii ki Emile Durkheim'dir. Durkheim intihar kavramı ile ilgili şu tanımlama yapmıştır: “Kurbanın kendisi tarafından gerçekleştirilmiş, olumlu ya da olumsuz bir edimin doğrudan ya da dolaylı sonucu olan her ölüm olayına intihar denir”.²¹ Masaryk ise intiharın, ilkel toplumlarda görülmediğini, modern medeniyetleri ve dinin reddedilişini, artan intiharların sorumluları olarak görmüştür. İntihar tanımına yeni detaylar getiren Masaryk, doğal ve doğal olmayan ölüm ayrımını yaparak intiharı “hayatın tehlikelerine karşı pozitif ve aktif bir katılma veya negatif pasif bir tutumla kişinin hayatına müdahalesi sonucu ortaya çıkan anormal tip ölümler”²² şeklinde tanımlamıştır.

İntihar konusunu psikoloji açısından ilk ele alan bilim adamlarından biri Freud'dur. Freud intiharı, özleştirilmiş sevgi nesnesine yöneltilmiş bir saldırganlık olarak düşünmüştür.²³ Adler ise, sosyal desteğe vurgu yapan Durkheim gibi toplumsallığa önem vererek insanlığın marazları arasında saydığı intiharı, birliktelik duygusundan (Gemeinschaftsgefühl) yoksunluğa bağlamıştır.²⁴

Farklı bir tanım ise Achille-Delmas tarafından yapılmıştır, “yaşamayı seçebilecekken, ölümü seçen aklı başında her insanın, her türlü etik mecburiyet dışında kendini öldürdüğü edim intihardır.” olarak tanımlamaktadır.²⁵ Edwin Shneidman'ın intihar tanımı ise şöyledir; “dayanılmaz acıları, ağır sorunları olan şaşırılmış, bozulmuş ve gücü azalmış benliğin çözüm arayıcı bir eylemidir.”²⁶ Kısacası bilim insanları tarafından yapılmış olan bu farklı tanım ve yaklaşımlar bize intihar konusunun farklı açılardan ele alındığını göstermektedir.

¹⁸ Telegrafı, “Vetëvrasjet në Kosovë, Fenomen në Rritje”, 7 Eylül 2018, <http://telegrafi.com/vetevrasjet-ne-kosove-fenomen-ne-rritje-video/>

¹⁹ TPZ.AL, “Shqipëria, më shumë vetëvrasje se sa vrasje”, 13 Ekim 2017, <http://www.tpz.al/2017/10/13/shqiperia-me-shume-vetevrasje-se-sa-vrasje/>

²⁰ Haber, “AB'de en yüksek intihar oranı Litvanya, en düşük ise Kıbrıs ve Yunanistan'da”, 19 Temmuz 2018, <http://www.abhaber.com/abde-en-yukse-intihar-orani-litvanya-en-dusuk-ise-kibris-ve-yunanistanda/>

²¹ Durkheim, *İntihar*, 14.

²² Thomas G. Masaryk, *Suicide and the Meaning of Civilization*, (Chicago: The University of Chicago Press, 1970), 7; İntihar.de, “İntiharın Tanımı”, <http://www.intihar.de/frame.htm>, 17 Eylül 2007, Aktaran; Zuhul Ağlıkaya, *İntihar Girişiminde Bulunanlarda Dini Tutum ve Davranışlar*, (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2008), 11.

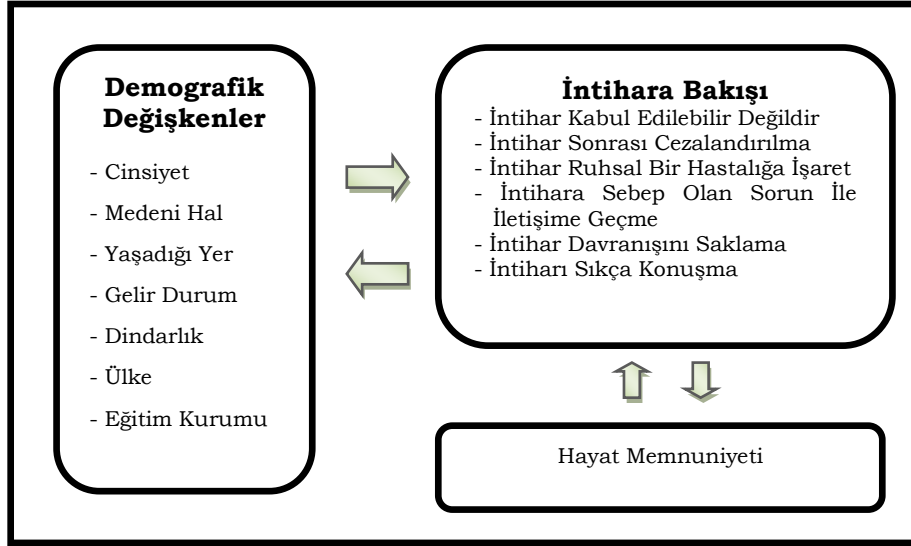
²³ Ağlıkaya, *İntihar Girişiminde Bulunanlarda*, 11.

²⁴ Alfred Adler, *Der Sinn des Lebens*, (Fankfurt: Fischer Taschenbuch Verlag, 1973), 46; Alfred Adler, *Praxis und Theorie der Individualpsychologie*, (Fankfurt: Fischer Taschenbuch Verlag, 1974), 71. Aktaran; Ağlıkaya, *İntihar Girişiminde Bulunanlarda*, 12.

²⁵ Eric Volant, *İntiharlar Sözlüğü*, trc. Turhan Ilgaz, (İstanbul; Sel Yayıncılık 2005), 141.

²⁶ Shneidman E., *Definition of Suicide*, (New York: John & Wiley, 1985); 23-29.

İntihara bakış ve hayat memnuniyeti ile ilgili yapmış olduğumuz bu çalışmanın temel değişkenleri, hayat memnuniyeti ve demografik değişkenleridir (medeni durum, cinsiyet, yaşadığı yer, gelir durumu, dindarlık, ülke, fakülte vb.). Çalışmamızın amacı bu değişkenler arasındaki ilişkileri ve hangi yönde olduklarını tespit etmektir.

Şekil 1: Çalışmaya Konu Olan Değişkenler Tablosu

Araştırmamızın ana ve alt hipotezleri ise şu şekildedir:

H: Katılımcılar intihar ve hayat memnuniyeti ile cinsiyet, medeni hal, yaşadığı yer, gelir durumu, dindarlık, ülke ve fakülte değişkenine göre farklılık gösterir.

H1: Kız öğrencilerin intiharı olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyet düzeyi erkek öğrencilere nazaran daha yüksektir.

H2: Bekar öğrencilerin intiharı olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyet düzeyi evli öğrencilere göre daha düşüktür.

H3: Nüfusun az olduğu yerleşim yerinde yaşayan öğrencilerin intihara olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyeti nüfusun çok olduğu yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilere nazaran daha büyüktür.

H4: Kötü ekonomik gelire sahip olan öğrencilerin intihara olumlu bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyeti iyi gelire sahip olan öğrencilere nazaran; kötü ekonomik durumu olanların hayat memnuniyeti iyi ekonomik gelirle sahip olanlara göre daha azdır.

H5: Dindarlık durumu zayıf olan öğrencilerin intihara olumlu bir davranış olarak bakışı dindarlık durumu iyi olanlara göre daha fazladır.

H6: Ülke farklılığına göre öğrencilerin intihara olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyeti düzeyi konusunda benzer düzeylere sahiptirler.

H7: Eğitim Kurumlarına göre öğrencilerin intihara olumsuz bakış ve hayat memnuniyeti düzeyi konusunda benzer düzeylere sahiptirler.

H8: Öğrencilerin genel olarak hayat memnuniyetlerinin yüksek olması intihar düzeylerinin azalması konusunda olumlu etkiye sahiptirler.

1. Araştırmada Metot ve Örneklem

Çalışmada hem dokümantasyon metodu hem de betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Ayrıca elde edilen sonuçlar, anket tekniğinden faydalanılarak toplanmış ve değerlendirilmiştir.

Çalışmamızın örneklemini oluşturan öğrencilerin demografik özellikleri şu şekildedir: Cinsiyet açısından 149'u (%57.3) erkek, 111'i ise (%42.7) kızdır. Medeni durum bakımından deneklerin 229'u (%88.1) bekar, 31'i (%11.9) ise evlidir. Yaşadığı yer bakımından öğrencilerin 92'si (%35.4) köy; 54'ü (%20.8) kasaba, 45'i (%17.3) ilçe ve 69'u (%26.5) il merkezlerinde hayatlarını devam ettirmektedirler. Ekonomik gelir bakımından ise 19'unun (%7.3) gelir durumu kötü/çok kötü; 136'sının (%52.3) gelir durumu orta ve 105'inin (%40.04) gelir durumu iyi/çok iyidir. Dindarlık bakımından ise öğrencilerin 2'i (%0,8) dine ilgisiz, 47'si (%18.1) biraz dindar, 188'i (%72.3) dindar ve 23'ü (%8.8) çok dindar olduklarını ifade etmişlerdir. Dine ilgisiz durumuna sahip olan öğrencilerin sayıları çok az olmasından dolayı bu grup sonraki analizlerde biraz dindar grubu içerisinde yer alacaktır.

Ülke bakımından ise öğrencilerin 66'sı (%25.4) Arnavutluk, 11'i (%4.2) Bosna Hersek, 72'si (%27.7) Kosova, 15'i (%5.8) Sırbistan, 36'sı (%13.8) Makedonya, 10'u (%3.8) Karadağ, 10'u (%3.8) Bulgaristan ve 40'ı (%15.4) Yunanistan'dan gelmektedir. Eğitim kurumu bakımından 51'i (%19.6) İlahiyat Fakültesi, 65'i (%25) İmam Hatip Lisesi, 8'i (%3.1) Turizm Fakültesi, 20'si (%7.7) Tıp Fakültesi, 13'ü (%5) Bilgisayar Mühendisliği, 32'si (%12.3) Fen ve Edebiyat Fakültesi, 10'u (%3.8) Mimarlık Fakültesi, 25'i (%9.6) Lise, 8'i (%3.1) Mühendislik Fakültesi, 13'ü (%5) Uluslararası İlişkiler Fakültesi ve 15'i (%5.8) İktisat Fakültesine eğitimlerini devam ettirmektedir.

1.1. Çalışmada Kullanılan Ölçme Araçları

Anket formunun üç bölümü bulunmaktadır. Bunlar; *Kişisel Bilgi Formu*, *İntihara Karşı Tutumlar* ve *Hayat Memnuniyeti Ölçeği*'dir. Bu ölçekler konuyla ilgili hem bilgi toplama hem de ölçme aracı olarak kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Bu ölçekte deneklerin cinsiyeti, medeni durumu, yaşadığı yer, gelir, eğitim, din bilgisi, dindarlık, ülke ve fakülte tespitine yönelik sorular yer almaktadır.

İntihara Karşı Tutumlar: Bu ölçek bireyin intihara karşı tutumunu ölçmek amacıyla 24 sorudan oluşmakta ve deneklerin "Tamamen Katılıyorum" ile "Tamamen Katılmıyorum" olarak değerlendirme yapacakları 5'li likert bir ölçektir. Ölçek Eskin²⁷ tarafından geliştirilmiş ve yaptığı birçok çalışmada kullanılmıştır. Ölçek daha önce, Gashi tarafından kullanılmış ve güvenilirlik geçerlilik çalışması yapılmıştır. Bundan dolayı ölçek olduğu gibi kullanılmış ve araştırmaya özel, güvenilirlik veya geçerlilik ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.²⁸

Hayat Memnuniyeti Ölçeği: Bu ölçek, bireyin hayalindeki hayatı yaşadığını, hayat koşullarını beğendiği ve ayrıca yeniden yaşama imkanı verilse bile yine yaşadığı hayattan çok az şeyi değiştirmek isteyeceği gibi düşünce ve duyguları barındırmaktadır. Çalışmada deneklerin hayat memnuniyeti ortalamalarını tespit etmek Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiş olan *Hayat Memnuniyeti Ölçeği* (*The Satisfaction with Life Scale*) kullanılmıştır.

²⁷ Mehmet Eskin, *İntihar*, (Ankara: Çizgi Tıp Yayınevi; 2003).

²⁸ Gashi, İntihara Bakış ve Bireysel Dindarlık, 25; Ölçeğin Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) değeri (.860); Bartlett's Test of Sphericity değeri ($\chi^2=790,556$; $p=000$) olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini gösteren Cronbach Alfa değerinin $\alpha=.6682$ olduğu görülmüştür. Bu istatistiksel değerler neticesinde ölçeğin uygulanabilir olduğu anlaşılmıştır. Ölçeği oluşturan her bir maddenin birbiriyle ilişkisi gösteren korelasyon katsayıları ise, $r=.562$ ile $r=.806$ arasında değişmektedir ($p=.000$).

Ölçek beş ifadeden oluşmakta ve katılımcıların kendilerine uygun olanları işaretlemeleri talep edilmiştir. Cevaplarda ‘bana hiç uygun değil’ ve ‘bana çok uygun’ şeklinde hazırlanmıştır. Bir ile yedi arasında puanlama parametresi yapılmıştır. Böylece ortalama 7’ye doğru yükselirken hayat memnuniyetinin yükseldiğini, 1’e doğru azalırken hayat memnuniyetinin azaldığını göstermektedir.

İngilizceden Türkçeye Ayten tarafından tercüme edilen ölçek, aynı zamanda Türkçesi kullanımı için geçerlilik ve güvenilirlik çalışması da yapılmıştır. Ölçek çalışmada olduğu gibi kullanılmış ve araştırmaya has geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmamıştır.²⁹

1.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın amacına uygun olarak anket hazırlanmış ve Şubat 2017’de Türkiye’de okuyan Balkanlı öğrencilere bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Yukarıda ifade edildiği gibi 274 anketten, doldurulmuş olarak geri gelen 260 anket analiz ve değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin analizini elde etmek için SPSS programı kullanılmış ve anketleri ayıkladıktan sonra hatalı ifadeler düzeltilerek değiştirilmiştir. İntihar ölçeğini oluşturan maddelerin faktörleştirmede temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Ayrıca maddelerdeki iç-tutarlılığı belirlemek için iç-tutarlılık analizi ve sürekli değişkenler arasındaki ilişkinin tespiti için *t-test* ve bunun yanında da ANOVA analizleri kullanılmıştır.

Bununla birlikte çalışmamızda sürekli değişken ve süreksiz değişkenler arasındaki ilişki olup olmadığını tespit etmek için *t-test* ve ANOVA analizleri kullanılmıştır. Yine sürekli değişkenler arasındaki ilişkilerin olup olmadığını tespit etmek için de regresyon analizi kullanılmıştır. Çalışmamızın içeriği genellikle birincil verilerden oluşmaktadır. Ancak konunun teorik kısmının oluşturulması, ölçeğin hazırlanması, verilerin yorumlanması ve daha önce yapılmış olan çalışmaların ulaştığı veriler ile karşılaştırmaların yapılması sırasında ikincil verilerden de faydalanılmıştır. Bunun amacı ise zaman ve denek farkı ile intihara bakış arasında benzerlik ve farklılıkları tespit etmektir.

2. Bulgular

Son zamanlarda hızlı bir artış içerisinde olan intihar davranışı hemen hemen tüm sosyal bilimlerde ele alınmaktadır. Ayrıca bu konu farklı ampirik çalışmalara da konu edilmektedir. Bizim de yapmış olduğumuz bu ampirik çalışmayla birlikte “Türkiye’de Eğitim Gören Balkan Ülke Öğrencilerin İntihara Bakışı Ve Hayat Memnuniyeti” ile ilgili düşünce ve tutumlarını anlamaya çalışacağız.

2.1. Cinsiyet Farklılığına Göre İntihara Bakış

Cinsiyet farkı ile intihara bakış boyutları arasında ilişkiyi tespit etmek amacıyla “Bağımsız Grup *t-testi*” analizi uygulanmıştır. Analizler sonucunda kız deneklerin intiharı olumsuz bir hareket olarak bakışı erkek deneklere nazaran daha yüksek olacağı öngörülmüş ve konuyla ilgili elde edilen bulgular tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

²⁹ Ali Ayten, *Tanrıya Sığınmak*, İstanbul: İz Yayıncılık, 2012, 33; (Ölçeğin Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) değerini (,81); Bartlett’s Test of Sphericity değerini ($\chi^2=323,367$; $p=000$) tespit etmiştir. Ölçeğin tek boyuttan oluştuğu ve varyansı açıklayıcılık oranının %64 olduğu görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için yapılan iç-tutarlılık analizi sonrasında ise, *Cronbach Alpha değeri* nin =,85 olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 1:, t-test Sonuçları Göre Farklı Cinsiyetlerin İntihara Bakışı

Boyut	Cinsiyet	Sayı	Ortalama x	Std. S	T	P
İntihar Kabul Edilebilir Değildir	Erkek	149	4,64	,78206	-1,898	,001
	Kız	111	4,80	,47175		
İntihar Sonrası Cezalandırılma	Erkek	149	2,23	1,07101	1,734	,012
	Kız	111	2,02	,87807		
Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir	Erkek	149	3,27	1,21265	2,559	,003
	Kız	111	2,91	,99387		
İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme	Erkek	149	2,02	,93681	-1,396	,007
	Kız	111	2,17	,74404		
İntihar Davranışını Saklama	Erkek	149	3,12	1,14291	,279	,000
	Kız	111	3,09	,78588		
İntiharı Sıkça Konuşma	Erkek	149	2,93	,96503	-1,168	,333
	Kız	111	3,07	,93139		
Hayat Memnuniyeti	Erkek	149	4,53	,64379	-,443	,267
	Kız	111	4,57	,72674		

Tablo 1’de görüldüğü gibi *İntihar Kabul Edilebilir Değildir*, boyutunda erkek deneklerin puan ortalaması ($M=4,64$) kız deneklerin puan ortalamasına ($M=4,80$) nazaran daha düşüktür. Gruplar arasında bu fark istatistik bakımından da anlamlı düzeydedir ($p=.001$). *İntihar Sonrası Cezalandırılma* boyutunda ise erkek deneklerin puan ortalaması ($M=2,23$) kız deneklerin puan ortalamasına ($M=2,02$) göre daha yüksek ve anlamlı ($p=.005$). olduğu görülmektedir. *İntihar Sonrası Cezalandırılma* boyutunda olduğu gibi *Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir* boyutunda da erkek deneklerin puan ortalaması ($M=3,27$) kız deneklerin puan ortalamasına ($M=2,91$) nazaran daha yüksektir ve anlamlıdır ($p=.016$). Elde edilen bu sonuçlardan erkek deneklerin kız deneklere nazaran ölüm sonrası cezalandırılmayı ve intihar edenlerin ruhsal sorunların olduğu daha yüksek oranda kabul ettikleri anlaşılmaktadır.

İntihara bakışın bir sonraki boyutu olan *İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme*’de erkek deneklerin puan ortalamasının ($M=2,02$) kız deneklerin puan ortalamasına ($M=2,17$) nazaran daha düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca cinsiyetler arasındaki bu fark istatistiki bakımdan da anlamlıdır ($p=.007$). *İntihar Davranışını Saklama* boyutunda ise erkek deneklerin puan ortalamasının ($M=3,12$) kız deneklerin puan ortalamasına ($M=3,09$) nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca bu boyutta da gruplar arasındaki fark istatistiki bakımından anlamlı düzeydedir ($p=.000$). Elde edilen sonuçlara göre intihara sebep olan sorun ile iletişime geçme

konusunda erkek denekler kız deneklere nazaran; intihar davranışını gizleme konusunda da kız denekler erkek deneklere nazaran daha az dikkatlidir.

İntihara bakışın son boyutu olan *İntiharı Sıkça Konuşma* noktasında erkek deneklerin puan ortalamasının ($M=2,93$) kız deneklerin puan ortalamasına ($M=3,07$) nazaran daha düşük olmasına rağmen, istatistiksel açıdan bu fark anlamlı düzeyde olmamıştır.

Hayat memnuniyeti konusunda, erkek deneklerin puan ortalaması ($M=4.53$) kız deneklerin puan ortalamasına ($M=4.57$) nazaran daha düşük olmasına rağmen, istatistiksel açıdan bu fark anlamlı değildir. Bu sonuçlara baktığımız zaman erkek ve kız deneklerin hayat memnuniyeti açısından benzer düşüncelere sahip olduklarını ifade edebiliriz. Ayrıca tüm bu bulgular, “Kız öğrencilerin intihara olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyet düzeyi erkek öğrencilere göre daha yüksektir.” şeklindeki hipotezlerimizin kısmen desteklenmiş olduğunu göstermektedir.

2.2. Medeni Hal Göre İntihara Bakış Farklılık Nasıldır?

Medeni hal ile intihara bakış ve hayat memnuniyeti boyutları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla “Bağımsız Grup t-testi” analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, evli deneklerin intihara bakışı bekar deneklere nazaran daha olumlu olacağı öngörülmüştür. Konuyla ilgili elde edile bulgular tablo olarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2.; t-test Sonuçlarına Göre Medeni Halin İntihara Bakışı

Bouyut	Medeni hal	Sayı	Ortalama X	Std. S	T	P
İntihar Kabul Edilebilir Değildir	Bekar	229	4,68	,70093	-1,682	,008
	Evli	31	4,90	,33295		
İntihar Sonrası Cezalandırılma	Bekar	229	2,12	,97625	-,779	,117
	Evli	31	2,27	1,14955		
Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir	Bekar	229	3,11	1,12933	-,176	,647
	Evli	31	3,15	1,20750		
İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme	Bekar	229	2,12	,85474	1,912	,839
	Evli	31	1,81	,87490		
İntihar Davranışını Saklama	Bekar	229	3,12	,99605	,815	,775
	Evli	31	2,97	1,07188		
İntiharı Sıkça Konuşma	Bekar	229	3,00	,94184	,454	,588
	Evli	31	2,92	1,03358		

Hayat Memnuniyeti	Bekar	229	4,53	,66976	-1,304	,978
	Evli	31	4,70	,74094		

Tablo 2’de görüldüğü gibi intihara bakışın *İntihar Kabul Edilebilir Değildir*, boyutunda bekar deneklerin puan ortalaması ($M=4,68$) evli deneklerin puan ortalamasına ($M=4,90$) nazaran daha düşüktür. Ayrıca gruplar arasında bu fark istatistik bakımından anlamlı düzeydedir ($p=.008$). Bu sonuçlara göre bekar denekler evli deneklere nazaran intiharın kabul edilebilirliği konusunda daha az duyarlı oldukları anlaşılmaktadır.

İntihara bakış boyutlarından olan *“İntihar Sonrası Cezalandırılma”* ve *“Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir”* dışında diğer alt boyutlarda bekar deneklerin ortalamaları evli deneklerin ortalamaların göre daha yüksektir. Ancak bekarlar ile evli olan denekler arasındaki fark istatistiki bakımdan anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır. Elde edilen bu sonuçlara göre, bekar ve evli deneklerin intihar konusunda benzer düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

Hayat memnuniyeti konusunda, bekar deneklerin puan ortalaması ($M=4,53$) evli deneklerin puan ortalamasına ($M=4,70$) nazaran daha düşük olmasına rağmen, bu fark istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür. Buna göre bekar ve evli deneklerin hayat memnuniyeti açısından benzer özelliklere sahip olduklarını söyleyebiliriz. Ancak elde edilmiş olan bu bulgular, “Bekar öğrencilerin intiharı olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyet düzeyi evli öğrencilere göre daha düşüktür.” şeklindeki hipotezlerimizin kısmen desteklendiğini göstermektedir.

2.3. Deneklerin yaşadığı yer bakımından intihara bakışı nasıldır?

Yaşadığı yer, gelir durumu, dindarlık, ülke ve fakülte faktörü gibi değişkenler ile intihara bakış arasındaki ilişkiyi tespit etmek için ANOVA testi kullanılmıştır.

Deneklerin yaşadığı yer açısından intihara bakış arasındaki ilişkiyi ve bu gruplar arasında farkın olup olmadığını, başka bir ifadeyle deneklerin yaşamakta oldukları yerin kalabalık olup olmaması intihara bakışı nasıl etkilediğine ilişkin sonuçları sunulmuştur. Araştırmada, deneklerin farklı ülkelerden olması onların intihara bakışlarını etkileyip etkilemediği de sorgulanmıştır. Bunla ilgili elde edilen sonuçlar Tablo 3’te özetlenmiştir.

Tablo 3:, Yaşanan Yer Açısından İntihara Bakışı Boyutlarının Ortalama, Standart Sapma, ANOVA ve Scheffe Testi Sonuçları

Boyut	Yaşadığı Yer	Sayı	Ortalama X	Std. S	F	P	Fark
İntihar Kabul Edilebilir Değildir	Köy	92	4,72	,61909	,936	,424	-
	Kasaba	54	4,75	,60216			
	İlçe	45	4,56	,97941			
	İl	69	4,77	,52915			
	Toplam	260	4,71	,67099			
İntihar Sonrası	Köy	92	2,05	,91261	,432	,730	-
	Kasaba	54	2,19	,93635			

Cezalandırılma	İlçe	45	2,23	1,11241			
	İl	69	2,17	1,08154			
	Toplam	260	2,14	,99719			
Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir	Köy	92	3,02	1,11090	3,891	,010	3-4
	Kasaba	54	3,29	1,18701			
	İlçe	45	2,71	1,00151			
	İl	69	3,38	1,14320			
	Toplam	260	3,12	1,13657			
İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme	Köy	92	2,13	,94451	,820	,484	-
	Kasaba	54	1,94	,76273			
	İlçe	45	2,19	,74268			
	İl	69	2,05	,89203			
	Toplam	260	2,08	,86149			
İntihar Davranışını Saklama	Köy	92	3,18	,99610	,683	,563	-
	Kasaba	54	3,01	1,07058			
	İlçe	45	3,21	,93838			
	İl	69	3,01	1,01086			
	Toplam	260	3,11	1,00451			
İntiharı Sıkça Konuşma	Köy	92	2,97	,98160	2,075	,104	-
	Kasaba	54	3,11	,79898			
	İlçe	45	3,20	1,00227			
	İl	69	2,79	,96408			
	Toplam	260	2,99	,95150			
Hayat Memnuniyeti	Köy	92	4,51	,64573	3,103	,027	2-3
	Kasaba	54	4,78	,70004			
	İlçe	45	4,39	,63159			
	İl	69	4,52	,70571			
	Toplam	260	4,55	,67934			

Tablo 3'te elde edilen sonuçlara göre, deneklerin yaşadıkları yer bakımından intihara bakış arasında pek anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Tablo 'da özetlenen ANOVA sonuçlarına göre, yaşadığı yer ile intihara bakış *İntihar Kabul Edilebilir Değildir* ($F(14-260)=,936,p>,05$), *İntihar Sonrası Cezalandırılma* ($F(14-260)=,432,p>,05$), *İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme* ($F(14-260)=,820,p>,05$), *İntihar Davranışını Saklama* ($F(14-260)=,683,p>,05$) ve *İntiharı Sıkça Konuşma* ($F(14-260)=2,075,p>,05$) boyutlarında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Yaşadığı yer ile intihara bakışın *Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir* ($F(14-260)=3,891,p>,05$) boyutunda ise anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu farkın hangi yerleşim yerlerinde olduğunu tespit etmek için Scheffe testi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre ilçe ile ilde yaşayan denekler arasında olduğu görülmüştür. Zira ilçede yaşayan denekler bu boyutta en düşük ortalamaya ($x=2,71$) sahip iken, en yüksek ortalamaya da ($x=3,38$) ilde yaşayan denekler sahiptir.

Hayat memnuniyeti ile yaşadığı yer ($F(14-260)=3,103, p>,05$) konusunda anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu farklılığın hangi yerleşim yerleri arasında olduğunu görmek için Scheffe testi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre bu farklılık kasaba ile ilçede yaşayan denekler arasındadır. Zira kasabada yaşayan denekler en yüksek ortalamaya ($x=4,78$) sahip iken, en düşük ortalamaya da ($x=4,39$) ilçede yaşayan denekler sahiptir. Tüm bu bulgulara göre, “Küçük yerleşim yerinde yaşayan öğrencilerin intihara olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyeti büyük yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilere göre daha fazladır.” şeklindeki hipotezimiz desteklenmediğini göstermektedir.

2.4. Deneklerin gelir durumu bakımında intihara bakışı nasıldır?

Araştırmamızda, deneklerin gelir durumunun intihara bakışları üzerinde etkide bulunup bulunmadığı da araştırılmıştır. Bunla ilgili elde edilen sonuçlar Tablo 4’te özetlenmiştir.

Tablo 4.; Gelir Durumuna Göre İntihara Bakış Boyutlarının Ortalama, Standart Sapma, ANOVA ve Scheffe Testi Sonuçları

Boyut	Gelir Durumu	Sayı	Ortalama x	Std. S	F	P	Fark
İntihar Kabul Edilebilir Değildir	Kötü	19	4,59	,62339	1,342	,263	-
	Orta	136	4,66	,76159			
	İyi	105	4,79	,53801			
	Toplam	260	4,71	,67099			
İntihar Sonrası Cezalandırılma	Kötü	19	2,07	1,11994	,049	,953	-
	Orta	136	2,15	,99622			
	İyi	105	2,14	,98493			
	Toplam	260	2,14	,99719			
Ruhsal Bir Hastalığa İşaret	Kötü	19	3,32	,88523	,316	,729	-
	Orta	136	3,10	1,15464			
	İyi	105	3,11	1,15885			
	Toplam	260	3,12	1,13657			
İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme	Kötü	19	2,47	1,11148	2,163	,117	-
	Orta	136	2,06	,85418			
	İyi	105	2,04	,81041			
	Toplam	260	2,08	,86149			
İntihar Davranışını Saklama	Kötü	19	3,45	1,16541	2,370	,096	-
	Orta	136	3,17	1,01663			
	İyi	105	2,97	,94377			
	Toplam	260	3,11	1,00451			
İntiharı Sıkça Konuşma	Kötü	19	2,79	,85498	,760	,469	-
	Orta	136	2,97	,97980			

	İyi	105	3,06	,93206			
	Toplam	260	2,99	,95150			
Hayat Memnuniyeti	Kötü	19	4,33	,69669	2,984	,052	-
	Orta	136	4,49	,65811			
	İyi	105	4,66	,69067			
	Toplam	260	4,55	,67934			

Tablo 4'te özetlenen ANOVA sonuçlarına göre, gelir durumu ile intihara bakışın *İntihar Kabul Edilebilir Değildir* ($F(14-260)=1,342, p>,05$), *İntihar Sonrası Cezalandırılma* ($F(14-260)=,049, p>,05$), *Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir* ($F(14-260)=,316, p>,05$), *İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme* ($F(14-260)=2,163, p>,05$), *İntihar Davranışını Saklama* ($F(14-260)=2,370, p>,05$) ve *İntiharı Sıkça Konuşma* ($F(14-260)=,760, p>,05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Gelir durumu ile hayat memnuniyeti ($F(14-260)=2,984, p>,05$) arasında da anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Tüm bu bulgular, “Gelir durumu kötü olan öğrencilerin intihara olumlu bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyeti gelir durumu iyi olanlara nazaran; gelir durumu kötü olanların hayat memnuniyeti gelir durumu iyi olanlara göre daha azdır.” şeklindeki hipotezimizi kısmen desteklediğini göstermektedir.

2.5. Deneklerin dindarlık bakımından intihara bakışı nasıldır?

Deneklerin dindarlık ile intihara bakış arasındaki ilişkiyi ve yine gruplar arasında fark olup olmadığını, başka bir ifadeyle deneklerin bireysel dindarlığın yüksek olup olmamasının intihara bakışı nasıl etkilediğine ilişkin analiz sonuçları sorgulanmıştır. Bunla ilgili elde edilen sonuçlar Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5:, Dindarlık Bakımından İntihara Bakışı Boyutlarının Ortalama, Standart Sapma, ANOVA ve Scheffe Testi Sonuçları

Boyut	Dindarlık	Sayı	Ortalama X	Std. S	F	P	Fark
İntihar Kabul Edilebilir Değildir	Biraz dindar	49	4,57	,70281	7,814	,622	-
	Dindar	188	4,74	,64929			
	Çok dindar	23	4,77	,47867			
	Toplam	260	4,69	,61025			
İntihar Sonrası Cezalandırılma	Biraz dindar	49	2,24	,92091	,402	,825	-
	Dindar	188	2,12	1,00236			
	Çok dindar	23	2,09	1,10672			
	Toplam	260	2,15	1,00999			
Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir	Biraz dindar	49	3,03	1,24188	,616	,572	-
	Dindar	188	3,11	1,12970			
	Çok dindar	23	3,35	,97690			
	Toplam	260	3,16	1,11616			

İntihara Sebeğ Olan Sorun İle İletişime Geçme	Biraz dindar	49	2,14	,87565	1,078	,187	-
	Dindar	188	2,10	,83166			
	Çok dindar	23	1,79	,97600			
	Toplam	260	2,01	,89443			
İntihar Davranışını Saklama	Biraz dindar	49	3,16	1,01274	,612	,545	-
	Dindar	188	3,09	,97142			
	Çok dindar	23	3,11	1,04399			
	Toplam	260	3,12	1,00938			
İntiharı Sıkça Konuşma	Biraz dindar	49	2,95	,97548	,467	,621	-
	Dindar	188	3,02	,91906			
	Çok dindar	23	2,89	1,13775			
	Toplam	260	2,95	1,01076			
Hayat Memnuniyeti	Biraz dindar	49	4,34	,62461	2,956	,541	-
	Dindar	188	4,57	,67919			
	Çok dindar	23	4,82	,63793			
	Toplam	260	4,57	,64724			

Tablo 5'te özetlenen ANOVA sonuçlarına göre, dindarlık ile intihara bakışın *İntihar Kabul Edilebilir Değildir* ($F(14-260)=7,641, p<,05$), *İntihar Sonrası Cezalandırılma* ($F(14-260)=,429, p>,05$), *Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir* ($F(14-260)=,417, p>,05$), *İntihara Sebeğ Olan Sorun İle İletişime Geçme* ($F(14-260)=1,899, p>,05$), *İntihar Davranışını Saklama* ($F(14-260)=,640, p>,05$) ve *İntiharı Sıkça Konuşma* ($F(14-260)=,389, p>,05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Hayat memnuniyeti ($F(14-260)=3,576, p>,05$) konusunda ise da anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ayrıca bütün bu bulgulara göre, "Dindarlık durumu zayıf olan öğrencilerin intihara olumlu bir davranış olarak bakışı dindarlık durumu iyi olanlara göre daha fazladır." şeklindeki hipotezimiz desteklenmediğini göstermektedir.

2.6. Deneklerin ülke durumu bakımında intihara bakışı nasıldır?

Araştırmada farklı ülke durumunun deneklerin intihara bakışları üzerinde etkili olup olmadığı da sorgulanmıştır. Bununla ilgili elde edilen sonuçlar Tablo 6'da özetlenmiştir.

Tablo 6: Ülke Durumuna Göre İntihara Bakış Boyutlarının Ortalama, Standart Sapma, ANOVA ve Scheffe Testi Sonuçları

Boyut	Ülke	Sayı	Ortalama X	Std. S	F	P	Fark
İntihar Kabul Edilebilir Değildir	Arnavutluk	66	4,55	,82245	1,331	,236	-
	Bosna Hersek	11	4,72	,50340			
	Kosova	72	4,81	,57797			
	Sırbistan	15	4,87	,27737			
	Makedonya	36	4,59	,97542			
	Karadağ	10	4,61	,61928			

	Bulgaristan	10	4,90	,31623			
	Yunanistan	40	4,82	,29956			
	Toplam	260	4,71	,67099			
İntihar Sonrası Cezalandırılma	Arnavutluk	66	2,06	,92631	1,266	,268	-
	Bosna Hersek	11	2,36	,70890			
	Kosova	72	2,10	,99123			
	Sırbistan	15	2,04	,61039			
	Makedonya	36	2,45	1,42819			
	Karadağ	10	2,52	1,11235			
	Bulgaristan	10	2,32	,98070			
	Yunanistan	40	1,90	,74833			
	Toplam	260	2,14	,99719			
Ruhsal Bir Hastalığa İşaret	Arnavutluk	66	2,85	,88507	2,525	,058	-
	Bosna Hersek	11	2,97	1,30345			
	Kosova	72	3,52	1,16928			
	Sırbistan	15	3,00	1,24722			
	Makedonya	36	3,16	1,28603			
	Karadağ	10	3,47	1,19876			
	Bulgaristan	10	2,93	1,20493			
	Yunanistan	40	2,83	1,03771			
	Toplam	260	3,12	1,13657			
İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme	Arnavutluk	66	2,28	,83538	1,108	,358	-
	Bosna Hersek	11	2,07	,95584			
	Kosova	72	1,95	,71985			
	Sırbistan	15	1,78	,48978			
	Makedonya	36	2,01	1,08148			
	Karadağ	10	2,10	,91439			
	Bulgaristan	10	2,25	1,12423			
	Yunanistan	40	2,12	,90580			
	Toplam	260	2,08	,86149			
İntihar Davranışını Saklama	Arnavutluk	66	3,10	,88239	1,080	,377	-
	Bosna Hersek	11	3,32	1,28982			
	Kosova	72	2,88	1,05981			
	Sırbistan	15	3,3667	1,02586			
	Makedonya	36	3,2083	1,24427			
	Karadağ	10	3,5500	,86442			
	Bulgaristan	10	3,2000	1,03280			
	Yunanistan	40	3,1375	,74238			
	Toplam	260	3,1058	1,00451			

İntiharı Sıkça Konuşma	Arnavutluk	66	3,0909	,95639	1,459	,182	-
	Bosna Hersek	11	2,7273	1,12614			
	Kosova	72	2,7639	,89589			
	Sırbistan	15	2,9000	,87014			
	Makedonya	36	3,0972	,93975			
	Karadağ	10	3,2500	1,16070			
	Bulgaristan	10	2,8000	1,22927			
	Yunanistan	40	3,2375	,86222			
	Toplam	260	2,9923	,95150			
Hayat Memnuniyeti	Arnavutluk	66	4,49	,70264	,844	,552	-
	Bosna Hersek	11	4,42	,51734			
	Kosova	72	4,56	,73537			
	Sırbistan	15	4,48	,67950			
	Makedonya	36	4,74	,56126			
	Karadağ	10	4,34	,89963			
	Bulgaristan	10	4,76	,55618			
	Yunanistan	40	4,52	,64193			
	Toplam	260	4,55	,67934			

Tablo 6'da özetlenen ANOVA sonuçlarına göre, ülke farkı ile intihara bakışın *İntihar Kabul Edilebilir Değildir* ($F(14-260)=1,331, p>,05$), *İntihar Sonrası Cezalandırılma* ($F(14-260)=1,266, p>,05$), *Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir* ($F(14-260)=2,525, p<,05$), *İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme* ($F(14-260)=1,108, p>,05$), *İntihar Davranışını Saklama* ($F(14-260)=,1080, p>,05$) ve *İntiharı Sıkça Konuşma* ($F(14-260)=1,459, p<,05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Hayat memnuniyeti ($F(14-260)=,884, p<,05$) konusunda ise anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Ayrıca bütün bu bulgular, "Ülke farklılığına göre öğrencilerin intiharı olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyeti düzeyi konusunda benzer düzeylere sahiptirler." şeklindeki hipotezimizin desteklenmediğini göstermektedir.

2.7. Deneklerin okumakta olduğu eğitim kurumlarından hareketler intihara bakışı nasıldır?

Balkan ülkelerinden gelip Türkiye'de eğitim gören gençlerin okudukları eğitim kurumuna göre intihara bakış ve hayat memnuniyeti konusunda bir karşılaştırma yapılması hedeflenmiştir. Böylece kurum farklılığı ile intihara bakış ve bireysel dindarlık arasında ilişki olup olmadığını, başka bir ifadeyle farklı fakülte ve liseler arasında intihara bakışı ve hayat memnuniyeti açısından ilişkininin analiz sonuçları sorgulanmıştır. Bununla ilgili elde edilen sonuçlar Tablo 7'de özetlenmiştir.

Tablo 7:; Eğitim Kurumlarına Göre İntihara Bakış Boyutlarının Ortalama, Standart Sapma, ANOVA ve Scheffe Testi Sonuçları

Boyut	Eğitim Kurumu	Sayı	Ortalama x	Std. S	F	P	Fark
İntihar	İlahiyat	51	4,88	,30100	2,014	,033	1-8

Kabul Edilebilir Değildir	İmam Hatip	65	4,80	,53881			
	Turizm	8	4,72	,31869			
	Tıp	20	4,36	1,05932			
	Bilgisayar	13	4,69	,65673			
	Fen ve Edebiyat	32	4,77	,48125			
	Mimar	10	4,74	,55731			
	Lise	25	4,33	1,23948			
	Mühendislik	8	4,82	,22097			
	Uluslararası İlişkiler	13	4,73	,62468			
	İktisat	15	4,60	,63773			
	Toplam	260	4,71	,67099			
İntihar Sonrası Cezalandırılma	İlahiyat	51	2,02	,87804	,787	,641	-
	İmam Hatip	65	2,13	,98706			
	Turizm	8	2,38	,89083			
	Tıp	20	2,34	1,12222			
	Bilgisayar	13	1,97	,83205			
	Fen ve Edebiyat	32	1,98	,95950			
	Mimar	10	2,40	1,41107			
	Lise	25	2,37	1,24991			
	Mühendislik	8	1,65	,66548			
	Uluslararası İlişkiler	13	2,25	,59528			
	İktisat	15	2,33	1,18482			
Toplam	260	2,14	,99719				
Ruhsal Bir Hastalığa İşaretir	İlahiyat	51	3,08	1,08288	1,570	,116	-
	İmam Hatip	65	3,12	1,24662			
	Turizm	8	3,50	1,30931			
	Tıp	20	3,15	1,17715			
	Bilgisayar	13	3,82	1,28103			
	Fen ve Edebiyat	32	3,05	,95456			
	Mimar	10	3,17	1,10275			
	Lise	25	2,56	,51568			
	Mühendislik	8	2,71	1,26538			
	Uluslararası İlişkiler	13	3,15	1,37851			
	İktisat	15	3,56	1,16610			
Toplam	260	3,12	1,13657				
İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme	İlahiyat	51	1,81	,60383	3,108	,001	1-7
	İmam Hatip	65	2,01	,89155			
	Turizm	8	2,28	,78419			
	Tıp	20	2,58	1,21422			
	Bilgisayar	13	1,94	,79158			

	Fen ve Edebiyat	32	1,95	,72605			
	Mimar	10	2,80	1,22361			
	Lise	25	2,54	,64015			
	Mühendislik	8	1,84	,84449			
	Uluslararası İlişkiler	13	2,00	,86603			
	İktisat	15	1,93	,77036			
	Toplam	260	2,08	,86149			
İntihar Davranışını Saklama	İlahiyat	51	3,27	,90174	1,203	,290	-
	İmam Hatip	65	2,95	1,11146			
	Turizm	8	2,94	,62321			
	Tıp	20	3,25	1,04504			
	Bilgisayar	13	3,12	1,13933			
	Fen ve Edebiyat	32	3,06	,86835			
	Mimar	10	3,80	1,05935			
	Lise	25	3,24	,92556			
	Mühendislik	8	3,13	1,09381			
	Uluslararası İlişkiler	13	2,85	,96576			
	İktisat	15	2,73	1,09978			
	Toplam	260	3,11	1,00451			
İntiharı Sıkça Konuşma	İlahiyat	51	2,87	,81758	3,145	,001	7-10
	İmam Hatip	65	3,08	,96651			
	Turizm	8	3,38	,58248			
	Tıp	20	2,65	1,11332			
	Bilgisayar	13	2,58	,83781			
	Fen ve Edebiyat	32	2,84	,77707			
	Mimar	10	3,65	1,02875			
	Lise	25	3,56	,72629			
	Mühendislik	8	2,63	1,15728			
	Uluslararası İlişkiler	13	2,42	1,05763			
	İktisat	15	3,23	1,09978			
	Toplam	260	2,99	,95150			
Hayat Memnuniyeti	İlahiyat	51	4,89	,66491	2,970	,002	1-3,10
	İmam Hatip	65	4,58	,68420			
	Turizm	8	4,10	,51270			
	Tıp	20	4,53	,71752			
	Bilgisayar	13	4,34	,48569			
	Fen ve Edebiyat	32	4,54	,62515			
	Mimar	10	4,74	1,02870			
	Lise	25	4,29	,63530			

	Mühendislik	8	4,50	,41404			
	Uluslararası İlişkiler	13	4,14	,55006			
	İktisat	15	4,41	,54231			
	Toplam	260	4,55	,67934			

Tablo 7’de özetlenen ANOVA sonuçlarına göre, eğitim kurumu ile intihara bakışın *İntihar Kabul Edilebilir Değildir* ($F(14-260)=2,014, p<,05$), *İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme* ($F(14-260)=3,108, p<,05$) ve *İntiharı Sıkça Konuşma* ($F(14-260)=3,145, p<,05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Bu farklılığın hangi kurum öğrencileri arasında olduğunu görmek için Scheffe testi gerçekleştirilmiştir. Bu sonuçlara göre bu farklılığın *İntihar Kabul Edilebilir Değildir* boyutunda ilahiyat ile lise öğrencileri arasında olduğu görülmektedir. Zira ilahiyat okuyan öğrenciler bu boyutta en yüksek ortalamaya ($x=4,88$) sahip iken, en düşük ortalamaya da ($x=4,33$) lise okuyan öğrenciler sahiptir. *İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme* boyutunda baktığımız zaman ise bu farklılığı ilahiyat ile mimarlık öğrencileri arasında bir farklılık tespit edilmektedir. Zira ilahiyat okuyan öğrenciler bu boyutta en düşük ortalamaya ($x=1,81$) sahip iken, en yüksek ortalamaya da ($x=2,80$) mimarlık okuyan öğrenciler sahiptir. *İntiharı Sıkça Konuşma* boyutunda ise bu farklılık mimarlık ile uluslararası ilişkiler öğrencileri arasındadır. Zira mimarlık okuyan öğrenciler bu boyutta en yüksek ortalamaya ($x=3,65$) sahip iken, en düşük ortalamaya da ($x=2,42$) uluslararası ilişkiler okuyan öğrencileri sahiptir.

Ancak kurum farkı ile intihara bakışın *İntihar Sonrası Cezalandırılma* ($F(14-260)=,787, p>,05$), *Ruhsal Bir Hastalığa İşaretir* ($F(14-260)=1,570, p>,05$) ve *İntihar Davranışını Saklama* ($F(14-260)=1,203, p>,05$) boyutlarında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Hayat memnuniyeti ile eğitim kurumları ($F(14-260)=2,970, p<,05$) konusunda ise anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Farklılığın hangi kurumlar arasında olduğunu görmek için Scheffe testi gerçekleştirilmiştir. Bu sonuçlara göre ilahiyat ile turizm ve uluslararası ilişkiler bölümünde okuyan öğrencileri arasında olduğu görülmektedir. Zira ilahiyat okuyan öğrenciler en yüksek ortalamaya ($x=4,89$) sahip iken, en düşük ortalamaya da ($x=4,10$) turizm ve ($x=4,14$) uluslararası ilişkiler okuyan öğrenciler sahiptir. Ayrıca bütün bu bulgular, “Eğitim kurumlarına göre öğrencilerin intihara olumsuz bakış ve hayat memnuniyeti düzeyi konusunda benzer düzeylere sahiptirler.” şeklindeki hipotezimizin desteklenmediğini göstermektedir.

2.8. Deneklerin hayat memnuniyeti intihara bakışını nasıl etkilemektedir?

Tarihte olduğu gibi günümüzde de insanlar farklı sıkıntılar ile baş başa kaldıklarında bazen intihar yolunu tercih edebiliyorlar. Bu çerçevede şu soru akla gelmektedir: “Hayat memnuniyeti ile intihara bakış arasında nasıl bir ilişki vardır?”. Bu sorunun cevabını bulmak ve bununla ilgili hipotezimizin analizi Regresyon testi ile yapılmıştır.

Tablo 8:, Hayat memnuniyeti ve intihar bakışı arasındaki ilişki (Regresyon analizi, Enter metot)

R^2	ΔR^2	β	t	F	p
.034	.001	,034	12.536	.029	.000
Bağımsız Değişken: <i>Hayat Memnuniyeti</i> ,					
Bağımlı Değişken: <i>İntihara Bakış</i>					

Tablo 8’de hayat memnuniyetinin intihara bakış konusunda anlamlı ve etkileyici olduğu görülmektedir. Beta katsayısında da görüldüğü gibi hayat memnuniyeti ile intihara bakış arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır ($\beta=.004$, $t=6.494$, $p=.000$). Bu sonuçlara göre, hayat memnuniyeti arttıkça intihar düzeyi azalmaktadır. Bu bulgular aynı zamanda, “Öğrenciler genel olarak hayat memnuniyetin yüksek olması intihar düzeylerinin azalması konusunda olumlu etkiye sahiptirler” şeklindeki hipotezimizi desteklemektedir.

Sonuç

Bu çalışmada temel olarak Türkiye’de eğitim gören farklı Balkan ülke öğrencilerinden denekler seçilmiş ve bu deneklerin intihara bakışı ve hayat memnuniyeti incelenmiştir. Bunun yanında intihara bakış ve hayat memnuniyeti ile medeni durum, cinsiyet, yaşadığı yer, gelir durumu, dindarlık, ülke farkı ve fakülte farkı, gibi kimi demografik değişkenlerin ilişkisi de ele alınmıştır.

Araştırmada intihara bakışı ve hayat memnuniyeti konusunda erkek öğrenciler ile kız öğrenciler arasında, “İntiharı Sıkça Konuşma” boyutu hariç diğer tüm boyutlarda anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlarına göre, kız öğrencilerin intiharı kabul edilebilir olmama, intihara sebep olan sorunlar ile iletişime geçme ve intiharı sıkça konuşma konusunda erkek öğrencilere nazaran daha eğilimli oldukları görülmüştür. Başka bir deyişle kız öğrencilerin sıkıntılar ile baş başa kaldığı zaman intiharı bir çözüm davranışını olarak görmeler oranları erkek öğrencilere nazaran daha düşüktür. Benzer sonuçlar “Hayat Memnuniyeti” konusunda da elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre “Hayat Memnuniyeti” konusunda kız deneklerin erkek deneklere nazaran daha pozitif düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca bütün bu bulgular, “Kız öğrencilerin intihara olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyet düzeyi erkek öğrencilere göre daha yüksektir.” şeklindeki hipotezlerimizin büyük oranda desteklenmiş olduğu göstermektedir.

İntihar ile ilgili daha önce yapılan çalışmalara baktığımız zaman da benzer sonuçların ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Bu çalışmaların bir kısmında erkeklerin kadınlardan³⁰ diğer bir kısmının ise kadınların erkeklerden³¹ daha fazla intihar düşüncesine sahip olduğu görülmüştür. Ancak buna rağmen ölümle sonuçlanan intiharlar erkeklerde daha fazla olduğu görülmüştür.³²

³⁰ Ayşegül Durak Batıgün, İntihar olasılığı: Yaşamı Sürdürme Nedenleri, Umutsuzluk ve Yalnızlık Açısından Bir İnceleme, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2005, 16/1, 29-39.

³¹ Druss, B. ve Pincus, H., Suicidal ideation and suicide attempts in general medical illnesses, *Archives of Internal Medicine*, 2000, 160, 1522-1526.

³² Ajdacic-Gross, V., Bopp, M., Gostynski, M., Lauber, C., Gutzwiller, F. and Rössler, W. (2006). Age-Period-Cohort Analysis of Swiss Suicide Data 1881-2000. *European Archives of Psychiatry Clinical Neuroscience*, 256, 207- 214;

Erkeklerin ölümle sonuçlanan oranları daha yüksek olmasına rağmen kadınların teşebbüs oranları daha yüksek olduğunu yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir. Mesela, Altıntop'un *Dindarlık İntihar İlişkisi* ile ilgili yapmış olduğu çalışmada, intihar girişiminde bulunma konusunda kız deneklerin ortalaması (%10.8) erkek deneklerin ortalamasına (%6.1) nazaran daha büyük olduğu görülmüştür.³³ Benzer sonuçlar Ulusoy ve diğerlerinin *Ergenlik Döneminde İntihar Algısı* çalışmasında görülmektedir. Cinsiyet ile intihara teşebbüs etmiş bireylere karşı saygı duyması arasındaki ilişkiye bakıldığında, erkeklerin intihara teşebbüs edenlere saygı duyma eğilimlerinin daha düşük olduğunu (%56.90), kadınlarda ise bu oranın daha yüksek olduğu (%71.90)³⁴ tespit edilmiştir. Keza, Deveci ve diğerlerinin yapmış olduğu çalışmada da kadınların daha fazla intihar düşüncesi içinde bulunduğu saptanmıştır.³⁵ Aynı şekilde Gashi³⁶ tarafından yapılan çalışmada kız öğrenciler maddi, hastalık vb. sıkıntılar ile baş başa kaldıklarında erkek öğrencilere göre intiharı bir çözüm olarak görme konusunda daha az eğilimli oldukları tespit edilmiştir. Hayat memnuniyeti konusunda ise daha önce yapılan bazı çalışmalarla benzerlikler olmadığı görülmüştür. Mesela Ayten ve Gashi³⁷ tarafından yapılan çalışmada erkeklerin hayat memnuniyet konusunda aldığı puan kadınlara göre daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Yine Ayten ve diğerlerin³⁸ yapmış olduğu başka bir çalışmada ise kadınların hayat memnuniyetinde erkeklere nazaran daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Bu sonuçlara göre, intihar girişim ile hayat memnuniyeti konusunda kadınların erkeklere nazaran daha fazla eğilimli oldukları görülmüştür. Bu sonuçların nedeni kadınların fiziksel ve ruhsal yapılarına bağlı olduğu düşünülebilir.

Araştırmada intihara bakış ve hayat memnuniyeti konusunda bekar öğrenciler ile evli öğrenciler arasında, "İntihar Kabul Edilebilir Değildir" boyutu hariç diğer tüm boyutlarda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak "İntihar Sonrası Cezalandırılma" ve "Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir" boyutlarında evli öğrencilerin ortalamaları daha yüksek iken diğer alt boyutlarda bekar öğrencilerin ortalamaları evli öğrencilere göre daha yoğun olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlarına göre, evli öğrencilerin intihar sonrası cezalandırılma ve ruhsal bir hastalığa işarettir konusunda bekar öğrencilere nazaran daha yoğun düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Başka bir ifadeyle, evli öğrencilerin sıkıntılar ile baş başa kaldığı zaman intihar davranışını bir çözüm olarak görmeleri bekar öğrencilere nazaran daha düşük olduğu görülmüştür.

Benzer sonuçlar Hayat Memnuniyeti konusunda da elde edilmiş olduğunu görüyoruz. Başka bir ifadeyle, Hayat Memnuniyeti konusunda evli denekler bekar deneklere nazaran daha olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca bütün bu bulgular, "Bekar öğrencilerin

Lee, S., Fung, S., Tsang, A., Liu, Z., Huang, Y., He, Y. ve ark.(2007). Lifetime prevalence of suicide ideation, plan and attempt in metropolitan China. *Acta Psychiatr Scand*, 116, 429-437; Sayıl, I. ve Devrimci, H. Ö. (2003). Suicide attempts in Turkey: Results of the WHO-EURO multicentre study on suicidal behavior. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 48, 324-329.

³³ Halit Altıntop, *Dindarlık İntihar İlişkisi*, (Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2005), 109.

³⁴ Demet Ulusoy v.dğr., *Ergenlik Döneminde İntihar Algısı*; Lise Son Sınıf Gençliği Örneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 22/1, (Haziran 2005), 264.

³⁵ Artuner Deveci v.dğr., Manisa İli Kent Merkezinde İntihar Düşüncesi ve Girişimi Yaygınlığı, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16/3, (Eylül 2005), 175

³⁶ Gashi, *İntihara Bakış ve Bireysel Dindarlık*, 35.

³⁷ Ali Ayten - Feim Gashi, Affetme ve Hayat Memnuniyeti Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma, *Balkan Araştırmalar Dergisi*, 3/2, (Aralık 2012), 21.

³⁸ Ayten Ali v.dğr., Dini Başa Çıkma, Şükür ve Hayat Memnuniyeti İlişkisi: Hastalar, Hasta Yakınları Ve Hastane Çalışanları Üzerine Bir Araştırma, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 12/2, (Aralık 2012), 61.

intihara olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyet düzeyi evli öğrencilere göre daha düşüktür.” şeklindeki hipotezlerimizin büyük oranda desteklenmediğini göstermektedir.

Literatüre bakıldığında, medeni hal ile ilgili benzer sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Durkheim’in *İntihar* çalışmasında, evli olma durumu intihar tehlikesini yaklaşık yarıya indirdiğini ifade edilir.³⁹ Yine Altuntop tarafından yapılan çalışmada bekar öğrencilerin (%23,6) evli öğrencilere (%6,3) nazaran daha çok intihar girişiminde bulduklarını tespit edilmiştir.⁴⁰ Keza, Gashi⁴¹ tarafından yapılan çalışmada da evli öğrencilerin intiharın kabul edilebilir olmadığı konusunda bekar öğrencilere nazaran daha yüksek ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca Ali’nin tarafından yapılan Yüksek Lisans çalışmasında da deneklerin %79,2’si (19 kişi) bekar, %20,8’inin (5 kişi) evli olduğu görülmüştür.⁴² Hayat memnuniyeti konusunda ise daha önce Ayten ve Gashi⁴³ tarafından yapılan çalışmada, bekârların ($M=4.70$) ortalaması evlilere ($M=4.29$) göre daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Kısacası elde edilen sonuçlara göre evli insanların sorumluluk konusunda daha eğilimli oldukları ve bu sorumluluk aile faktörü ile birlikte intihara karşı güçlü bir koruyucu işlevine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmada deneklerin yaşadığı yer ile intihara bakış ve hayat memnuniyeti konusunda “Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir” boyutu hariç istatistik bakımından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu farklılığın hangi yerleşim yerleri arasında olduğuna baktığımız zaman ise ilçede yaşayan öğrenciler en düşük ortalamaya sahip iken ilde yaşayan öğrenciler ise en yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Ancak “İntihar Sonrası Cezalandırılma”, “İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme”, “İntihar Davranışını Saklama” ve “İntiharı Sıkça Konuşma” boyutlarında ilçede yaşayan öğrencilerin ortalamaları köy, kasaba ve illerde yaşayan öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu görülmüştür. “İntihar Kabul Edilebilir Değildir” ve “Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir” boyutunda da illerde yaşayan öğrencilerin ortalamaları diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Yaşadığı yer ile Hayat Memnuniyeti konusunda ise fark istatistik bakımından anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre hayat memnuniyeti konusunda köy ve illerde yaşayan öğrencilerin kasaba ve ilçede yaşayan öğrencilere nazaran daha pozitif düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca bütün bu sonuçlar, “Küçük yerleşim yerinde yaşayan öğrencilerin intihara olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyeti büyük yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilere göre daha fazladır.” hipotezimizin desteklenmediğini göstermektedir.

Konuyla ilgili literatüre baktığımız zaman, yapılan çalışmalarda benzer sonuçlarda elde edilmiş olduğu görülmüştür. Mesela, Gashi⁴⁴ tarafından yapılan çalışmada, yaşanan yer ile intihara bakış ve bireysel dindarlık konusunda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Öktik ve diğerleri⁴⁵ tarafından yapılan çalışmada ise köyde yaşayanlardan 301 kişi intihara teşebbüs ederken bu rakam

³⁹ Durkheim, *İntihar*, 195.

⁴⁰ Altuntop, *Dindarlık İntihar İlişkisi*, 78.

⁴¹ Gashi, *İntihara Bakış ve Bireysel Dindarlık*, 37.

⁴² Muhammed Ali, *İntihar Din Psikolojik Bir İnceleme (Van İl Örneği)*, (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2007), 118.

⁴³ Ayten - Gashi, *Affetme ve Hayat Memnuniyeti*, 21.

⁴⁴ Gashi, *İntihara Bakış ve Bireysel Dindarlık*, 40.

⁴⁵ Nurgün Öktik v.dğr., Mula İl İntihar ve İntihar Girişimlerin Sosyolojik Olarak İncelenmesi, *Kriz Dergisi*, 11/3, (Aralık 2003), 10.

kentte yaşayanlarda 551 kişi olarak tespit edilmiştir. Kısacası yaşanan yer faktörü intihara bakış ve hayat memnuniyeti konusunda her ne kadar ortalamalarda bir fark olduğu gibi görünse de analiz açısından bu farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada gelir durumu ile intihara bakış ve hayat memnuniyeti arasında boyutların tamamında istatistik bakımından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. “İntihar Kabul Edilebilir Değildir” ve “İntiharı Sıkça Konuşma” boyutlarında gelir durumu iyi olan öğrencilerin ortalamaları daha yüksek iken, “İntihar Sonrası Cezalandırılma” boyutunda ise gelir durumu orta olan öğrencilerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine diğer alt boyutlarda gelir durumu kötü olan öğrencilerin ortalamaları daha yüksek olduğu görülmüştür.

Hayat Memnuniyeti konusunda ise gelir durumu kötü olan denekler gelir durumu iyi olan deneklere nazaran daha düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Ancak bu fark istatistik bakımından anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Tüm bu sonuçlar, “Gelir durumu kötü olan öğrencilerin intihara olumlu bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyeti gelir durumu iyi olanlara nazaran; gelir durumu kötü olanların hayat memnuniyeti gelir durumu iyi olanlara nazaran daha azdır.” şeklindeki hipotezimiz kısmen desteklendiğini göstermektedir.

Konuyla ilgili literatüre baktığımız zaman, yapılan bazı çalışmalarda benzer sonuçların elde edilmiş olduğu görülmüştür. Mesela, Durkheim ekonomik krizlerin intihara eğilimli kişi üzerinde ağırlaştırıcı etkisi olduğunu ifade etmiştir.⁴⁶ Buna benzer sonuçlar Ali tarafından da tespit edilmiştir. Onun çalışmasına göre intihar girişiminde bulunanlara bakıldığında %41,7’si alt, %41,7’si orta, %8,3’ü ise üst gelir grubunda bulunmaktadır.⁴⁷ Yine Gashi⁴⁸ tarafından yapılan çalışmada gelir durumu iyi olan öğrenciler maddi, hastalık vb. sıkıntılar ile baş başa kaldıklarında gelir durumu kötü olan öğrencilere göre intiharı daha az düşündükleri tespit edilmiştir. Kısacası ekonomik gelir yükseldikçe intihara yönelim konusunda bir düşüş olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle gelir durumunun artması bireylerin bir takım ekonomik sorunlar ile mücadele etmede destek olmaktadır.

Araştırmada deneklerin dindarlık ile intihara bakış ve hayat memnuniyeti konusunda yapılan değerlendirme sonuçlarına göre tüm boyutlarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Ancak “İntihar Kabul Edilebilir Değildir”, “Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir” ve “İntihar Davranışını Saklama” boyutlarında çok dindar olan öğrencilerin ortalamaları biraz dindar ve dindar olan öğrencilere nazaran daha büyük olduğu görülmüştür. “İntihar Sonrası Cezalandırılma” ve “İntihara Sebep Olan İle İletişime Geçme” boyutunda biraz dindar olduğunu ifade eden öğrencilerin ortalamaları diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. “İntiharı Sıkça Konuşma” konusunda ise dindar olduğunu ifade eden öğrencilerin ortalamaları diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Hayat Memnuniyeti konusunda ise çok dindar olduğunu ifade eden öğrencilerin ortalaması biraz dindar olduğunu ifade eden öğrencilere nazaran daha büyük olduğu görülmüştür. Ancak istatistik bakımından ise anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca bütün bu bulgulara göre, “Dindarlık durumu zayıf olan öğrencilerin intihara olumlu bir davranış olarak

⁴⁶ Durkheim, *İntihar*, 195.

⁴⁷ Ali, *İntihar Din Psikolojik Bir İnceleme*, 123-124.

⁴⁸ Gashi, *İntihara Bakış ve Bireysel*, 39.

bakışı dindarlık durumu iyi olanlara göre daha fazladır.” şeklindeki hipotezimiz desteklenmediğini göstermektedir.

Konuyla ilgili literatüre baktığımız zaman, yapılan çalışmalarda benzer sonuçların elde edilmiş olduğu görülmüştür. Altuntop⁴⁹ tarafından yapılan çalışmada dindarlığın intiharı engellemede önemli bir fonksiyonu olduğu bulunmuştur. Keza, Ali'nin çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu çalışmaya göre intihar girişiminde bulunan bireylerin %70,8'i biraz dindar olduğunu, %12,5'i dindar olduğunu, %8,3'ü dine ilgisiz olduğunu ve %8,3'ü çok dindar olduğunu ifade etmişlerdir.⁵⁰ Aynı şekilde, Ayten ve Gashi'nin yapmış olduğu çalışmada da ilahiyat fakültesinde okuyan öğrencilerinin, hayat memnuniyeti konusunda aldıkları ortalama ($M=3,84$), hukuk ve mühendislik gibi ilahiyat dışı bölümlerde okuyan öğrencilerin ortalamasından ($M=3,51$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca bu fark, istatistiki bakımdan ($p=.000$) anlamlı olduğu da tespit edilmiştir. Benzer şekilde Hayat Memnuniyet konusunda da ilahiyat okuyan öğrencilerinin ortalaması ($M=4,73$), ilahiyat dışındaki bölümlerde okuyan öğrencilerin ortalamasına ($M=4,78$) nazaran daha yüksek olarak görülmüştür.⁵¹ Yine, Ayten⁵² tarafından yapılan çalışmada Allah'tan yardım dileme eğilimleri arttıkça hayat memnuniyeti düzeyleri de artmakta olduğu görülmüştür. Kısacası dindarlık yükseldikçe intihara yönelim konusunda bir düşüş; hayat memnuniyet konusunda ise bir artış olduğu görülmektedir. Allah'a inanan, sığınan, güvenen ve onu sık sık hatırlayan kişilerin ruh sağlıkları daha iyi durumdadır. Çünkü birey acziyetinin, çaresizliğinin, güçsüzlüğünün bilincine vararak Allah'a sığınmaktadır; dolayısıyla Allah inancı depresyon ve umutsuzlukla baş etmede önemli bir faktör olduğu ve buna bağlı olarak dini değerlere sahip olan kişilerin intihar olasılıklarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir.⁵³

Araştırmada deneklerin ülke farkı ile intihara bakış ve hayat memnuniyeti konusunda yapılan değerlendirme sonuçlarına göre tüm boyutlarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Ancak “İntihar Sonrası Cezalandırılma”, “İntihar Davranışı Saklama” ve “İntiharı Sıkça Konuşma” boyutlarında Karadağlı öğrencilerin ortalamaları daha yüksek iken, “İntihar Kabul Edilebilir Değildir” boyutunda ise en yüksek ortalama Bulgaristanlı öğrencilerde görülmüştür. “Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir” boyutunda en yüksek ortalama Kosovalı öğrencileri sahip iken, “İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme” boyutlarda Arnavutluk'tan gelen öğrencilerin ortalamaları daha yüksek görülmüştür. Mesela: “İntihar Kabul Edilebilir Değildir” boyutunda en yüksek ortalamayı ($N=4,90$) Bulgaristan öğrencileri sahipken en düşük ortalamayı da ($N=4,55$) Arnavutluk öğrencileri; “İntihar Sonrası Cezalandırılma” boyutunda en yüksek ortalamayı ($N=2,52$) Karadağ öğrencileri alırken en düşük ortalamayı ise ($N=1,90$) Yunanistan öğrencileri; “Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir” boyutunda en yüksek ortalamayı ($N=3,52$) Kosovalı öğrencileri alırken en düşük ortalamayı ise ($N=2,83$) Yunanistan öğrencileri; “İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme” boyutunda en yüksek ortalamayı ($N=2,28$) Arnavutluk öğrencileri alırken en düşük ortalamayı ise ($N=1,78$) Sırbistan öğrencileri; “İntihar Davranışını Saklama” boyutunda en yüksek ortalamayı ($N=3,55$) Karadağ öğrencileri sahipken en düşük ortalamayı da ($N=2,88$)

⁴⁹ Ayten v.dğr., *Dini Başa Çıkma*, 76.

⁵⁰ Ali, *İntihar Din Psikolojik Bir İnceleme*, 136.

⁵¹ Ayten - Gashi, *Affetme ve Hayat Memnuniyeti*, 11.

⁵² Ayten v.dğr., *Dini Başa Çıkma*, 74.

⁵³ Asım Yapıcı, *Ruh Sağlığı ve Din*, 2. Baskı, (Adana: Karahan Kitapevi, 2007), 311.

Kosovalı öğrencileri; “İntiharı Sıkça Konuşma” boyutunda en yüksek ortalamayı (N=3,25) Karadağ öğrencileri sahipken en düşük ortalamayı da (N=2,72) Bosna Hersek öğrencilerin sahip olduğu görülmektedir. İntihara bakış konusunda ülkeler arasındaki oranlar genellikle boyutlara göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu sonuçlar kültürel farklılıklar ile açıklanabilir. Hofstede'nin tanımladığı 4 kültür boyut⁵⁴ intihar davranışının ülkeler arasındaki farklılığını açıklamak mümkündür. Benzer sonuçlara daha önce yapılmış olan araştırmalarda da ulaşılmıştır. Mesela, Lester ve diğerleri tarafından yapılan araştırmada, Filipinli öğrencilerin % 3,4'ünün, Amerikalı öğrencilerin % 10'u Türk öğrencilerin ise % 3,1'inin intihar girişiminde bulunmuş oldukları saptanmıştır.⁵⁵

Hayat Memnuniyeti konusunda Bulgaristanlı öğrencilerin (N=4,76) ortalaması en yüksek, Karadağlı öğrencilerin en düşük ortalamaya da (N=4,34) sahip olduğu görülmektedir. Ancak burada istatistik bakımından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca bütün bu bulgular, “Ülke farklılığına göre öğrencilerin intiharı olumsuz bir hareket olarak bakışı ve hayat memnuniyeti düzeyi konusunda benzer düzeylere sahiptirler.” şeklindeki hipotezimiz desteklenmediğini göstermektedir. İntihara Bakış ve Hayat Memnuniyet konusunda sonuçlar Karadağlı, Bulgaristanlı, Arnavutluk ve Kosovalı öğrencilerin lehinde görülmüş olsa da ülke faktörünün çok belirgin olduğunu söylemek mümkün değildir. Bunun sebebi ise Balkan ülkelerinin kültürel yapılarında var olan benzerliğiyle açıklanabilir. Ayrıca örneklemin büyük bir kısmının Müslüman olması da bir faktör olarak düşünülebilir.

Araştırmada deneklerin eğitim kurumu ile intihara bakış ve hayat memnuniyeti konusunda yapılan analiz sonuçlarına göre “İntihar Sonrası Cezalandırılma”, “Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir” ve “İntihar Davranışını Saklama” boyutları hariç diğer boyutlarıyla ilişkide anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu farklılığın hangi kurum öğrencileri arasında olduğuna baktığımız zaman ise; *İntihar Kabul Edilebilir Değildir* boyutunda ilahiyat fakültesinde okuyan öğrenciler, *İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme* boyutunda mimarlık fakültesinde okuyan öğrenciler ve yine *İntihar Sıkça Konuşma* boyutunda mimarlık fakültesinde okuyan öğrenciler, en yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. En düşük ortalamaya ise *İntihar Kabul Edilebilir Değildir* boyutunda lisede okuyan öğrenciler, *İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme* boyutunda ilahiyat fakültesinde okuyan öğrenciler ve *İntiharı Sıkça Konuşma* boyutunda da uluslararası ilişkiler fakültesinde okuyan öğrenciler sahip oldukları görülmüştür. Rakamlarla ifade edilecek olursa “İntihar Kabul Edilebilir Değildir” boyutunda en yüksek ortalamaya (N=4,8) İlahiyat öğrencileri sahipken en düşük ortalamayı da (N=4,33) Lise öğrencileri; “İntihara Sebep Olan Sorun İle İletişime Geçme” boyutunda en yüksek ortalamaya (N=2,88) Mimarlık öğrencileri alırken en düşük ortalamaya ise (N=1,81) İlahiyat öğrencileri; “İntiharı Sıkça Konuşma” boyutunda en yüksek ortalamaya (N=3,65) Mimarlık öğrencileri sahipken en düşük ortalamaya da (N=2,72) Uluslararası İlişkilerde okuyan öğrencilerin sahip olduğu görülmektedir. İstatistik açısından anlamlı bir farklılığa sahip olamayan diğer boyutlarda en yüksek ve en düşük ortalamalar ise şöyledir; “İntihar Sonrası Cezalandırılma” boyutunda en yüksek ortalamayı (N=2,40) mimarlık öğrencileri alırken en düşük

⁵⁴ Bu konuda bkz. İbrahim T. Dursun, Örgüt Kültürü ve Strateji İlişkisi: Hofstede'nin Boyutları Açısından Bir Değerlendirme, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*1/4, (2013):43-56

⁵⁵ David Lester v.dğr, Locus of Control, Depression, and Suicidal İdeation Among American, Philippine, and Turkish Students, *The Journal of Social Psychology*, 131/3, (Haziran 1990), 443.

ortalamayı ise (N=1,65) mühendislik öğrencileri; “Ruhsal Bir Hastalığa İşarettir” boyutunda en yüksek ortalamayı (N=3,82) bilgisayar öğrencileri alırken en düşük ortalamayı ise (N=2,56) lise öğrencileri; “İntihar Davranışını Saklama” boyutunda en yüksek ortalamayı (N=3,80) mimarlık öğrencileri alırken en düşük ortalamayı da (N=2,73) iktisat okuyan öğrencilerin almıştır.

Aynı şekilde Hayat Memnuniyeti konusunda da anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu farklılık ilahiyat fakültesi öğrencileri ile turizm ve uluslararası ilişkiler fakültesi öğrenciler arasında görülmüştür. Buna göre Hayat Memnuniyet konusunda ilahiyat fakültesi öğrencilerinin turizm ve uluslararası ilişkiler fakültelerinde okuyan öğrencilere göre daha olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca bu sonuçlara göre “Eğitim kurumlarına göre öğrencilerin intihara olumsuz bakış ve hayat memnuniyeti düzeyi konusunda benzer düzeylere sahiptirler” şeklindeki hipotezlerimiz kısmen desteklendiğini göstermektedir.

Konuyla ilgili daha önce yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar tespit edilmiştir. Mesela Halit’in⁵⁶ çalışmasında dini bilgi düzeyi zayıf olanların %15,3, dini bilgi düzeyi yeterli olanların %7 ve dini bilgi düzeyi kısmen yeterli olanların %5.5 intihar girişiminde bulunmuş oldukları tespit edilmiştir. Yine Gashi⁵⁷ tarafından yapılan çalışmada ilahiyat okuyan öğrencilerin intiharı bir çözüm olarak görme konusunda diğer bölümlerde okuyan öğrencilere göre daha az eğilimli oldukları tespit edilmiştir.

Hayat memnuniyet konusunda da daha önce yapılmış olan çalışmalar ile bizim çalışmamızda elde edilen sonuçlar arasında benzerlikler söz konusudur. Ayten ve Gashi araştırmasında Hayat memnuniyet konusunda ise ilahiyat öğrencilerinin ortalaması (M=4,73), ilahiyat dışı öğrencilerinkinden (M=4,78) daha yüksek⁵⁸ olduğu tespit edilmiştir. Kısacası intihara bakış ve hayat memnuniyet konusunda dini bilgisi daha yüksek olan öğrencilerin daha pozitif tutumlara sahip olduğu görülmüştür. Başka bir ifadeyle ilahiyat okuyan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu İntiharı bir çözüm yolu olarak görmemiştir. Ayrıca Hayat Memnuniyeti konusunda da ilahiyat bölümünde okuyan öğrenciler daha olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmüştür.

Araştırmamızın sonucunda elde edilen bulgulara göre intihara bakış ve hayat memnuniyeti konusunda deneklerin farklılıktan çok benzer tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Bu tutumlara göre intihar olumsuz bir davranış olarak değerlendirilmektedir. Daha önce yapılan araştırmalar bu bulguyu teyit etmektedir. Ayrıca hayat memnuniyeti konusunda da bizim çalışmamız ve daha önce yapılan çalışmalar arasında bir paralellik tespit edilmiştir. Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak, hayat memnuniyetin intihara bakışı olumlu bir şekilde etkilediği tespit edilmiştir. Buna göre hayat memnuniyetinin artması olumlu davranışlar üzerinde artırıcı etkiye sahip olduğu gibi olumsuz davranışlar üzerinde de azaltıcı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın sonucunda elde edilen bulgulara göre intihara bakış ve hayat memnuniyeti konusunda deneklerin farklılıktan çok benzer tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Bu tutumlar büyük oranda intiharı olumsuz bir davranış olarak değerlendirmektedir. Buna benzer değindirmelerde aynı zamanda daha önce yapılan araştırmalarda da elde edildiği görülmüştür. Ayrıca hayat memnuniyeti konusunda da bizim çalışmamız ve daha önce yapılan çalışmalarda bir paralellik tespit edilmiştir. Başka bir önemli tespit de hayat memnuniyeti ve dini inancın insana

⁵⁶ Altuntop, *Dindarlık İntihar İlişkisi*, 79.

⁵⁷ Gashi, *İntihara Bakış ve Bireysel Dindarlık*, 30.

⁵⁸ Ayten - Gashi, *Affetme ve Hayat Memnuniyeti*, 11.

sunmuş olduğu güven ile birlikte intihara karşı koruyucu bir faktör olmasıdır. Sonuç olarak çalışmanın alana naçizane katkı sağlayacağını umut ediyoruz.

Kaynakça

- Age-Period-Cohort Analysis of Swiss Suicide Data, *European Archives of Psychiatry Clinical Neuroscience*, 1881-(2000).
- AĞLIKAYA, Zuhal. İntihar ve Din: İntihar Girişiminde Bulunanlar. Üzerine Empirik Bir Araştırma, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 38 (Ocak 2010): 17-202.
- AĞLIKAYA, Zuhal. *İntihar Girişiminde Bulunanlarda Dini Tutum ve Davranışlar*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2008.
- ALİ, Muhammed. *İntihar Din Psikolojik Bir İnceleme Van İl Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2007.
- ALTUNTOP, Halit. *Dindarlık İntihar İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2005.
- ASLAN, Zeynüddin. *Üniversite Öğrencilerinin Dua Konusundaki Tutumları*, Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, 1987.
- AYŞEGÜL, Durak Batgün. “İntihar ile İlişkili Bazı Değişkenler: Öfke/ Saldırganlık, Dürtüsel Davranışlar, Problem Çözme Becerileri, Yaşamı Sürdürme Nedenleri”, *Kriz Dergisi*, 12/2 (2004):49-61
- AYTEN, Ali. *Tanrıya Sığınmak*, İstanbul: İz Yayıncılık, 2012.
- AYTEN, Ali – GASHİ, Feim. “Affetme ve Hayat Memnuniyeti Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma”, *Balkan Araştırmalar Dergisi*, 3/2 (Aralık 2012):11-36
- AYTEN, Ali – GÜLÜŞAN, Göcen – Kenan, Sevinç – Eyyüp, E. Öztürk. “Dini Başa Çıkma, Şükür ve Hayat Memnuniyeti İlişkisi: Hastalar, Hasta Yakınları Ve Hastane Çalışanları Üzerine Bir Araştırma”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 12/2 (2012):45 -79.
- BATIGÜN, Ayşegül Durak. “İntihar olasılığı: Yaşamı Sürdürme Nedenleri, Umutsuzluk ve Yalnızlık Açısından Bir İnceleme”, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16/1 (2005):29-39
- BULDUK, E. Huri. *Türkiye’de İntihar Olgusunun Çözümlemesi Batman Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 2008.
- Bursa Psikiyatri, “Dünyada, Türkiye’de ve Bursa’da İntihar Oranları” (06 Aralık 2018) <http://www.bursapsikiyatri.com/makale.php?id=210>
- CİRHİNLİOĞLU, F. İnce Gül - Ok. Üzeir. “İnanç ya da Dünya Görüşü Biçimleri ile İntihara Yönelik Tutum, Depresyon ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkiler”, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34/1 (2010): 149-155
- DENİZ, İdriz – Günindiz, Ersöz – İldeş, Nihal - Türkarlan, Nesrin. “1995–2000 Yılları Resmi Kayıtlarından Batman’da Gerçekleşen İntihar ve İntihar Girişimleri Üzerine Bir İnceleme”, *Aile ve Toplum Dergisi*, 1/4 (Eylül- Aralık 2001)
- DEVECİ, Artuner - E. Oryal Taşkın - Pınar Erbay Dünder - M. Murat Demet - Ender Kaya - Erol Özmen - Gönül Dinç. Diğerleri, “Manisa İli Kent Merkezinde İntihar Düşüncesi ve Girişimi Yaygınlığı”, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16/3 (2005): 170-178
- DRUSS, B. - Pincus, H., *Suicidal ideation and suicide attempts in general medical illnesses*, Archives of Internal Medicine (2000).
- DURKHEİM, Emile. *İntihar*, Trc. Zühre İlgelen, İstanbul: Pozitif Yayınları, 2013.
- DURŞUN, T. İbrahim. Örgüt Kültürü ve Strateji İlişkisi: Hofstede’nin Boyutları Açısından Bir Değerlendirme, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*1/4, (2013):43-56

- ERİC, Volant. *İntiharlar Sözlüğü*, Trc. Turhan Ilgaz, İstanbul; Sel Yayıncılık, 2005.
- ESKİN, Mehmet. *İntihar*, Ankara: Çizgi Tıp Yayınevi, 2003.
- GASHİ, Feim. “İntihara Bakış ve Bireysel Dindarlık Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma (Kırklareli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve İlahiyat Dışındaki Bölümlerde Okuyan Öğrenci Örneği)”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 27/2 (Aralık 2018): 17-45
- GÖKA, Erol. *Hoşçakal*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2018.
- İntihar.de, “İntiharın Tanımı”, 17 Eylül 2007, <http://www.intihar.de/frame.htm>.
- KEITH, Hawton. *Suicide and Attempted Suicide Among Children and Adolescents*, Newbury Park: Sage Publications, 1986.
- LEE, S., Fung, S., Tsang, A., Liu, Z., Huang, Y., He, Y. ve Ark, *European Archives of Psychiatry Clinical Neuroscience* (2007).
- LESTER, D., Castromayor, I. J. - İçli, T. “Locus of control, depression, and suicidal ideation among American, Philippine, and Turkish students”, *The Journal of Social Psychology*, 131(3) (1990).
- Lifetime Prevalence of Suicide İdeation, Plan and Attempt in Metropolitan China. *Acta Psychiatr Scand*; Sayıl, I. ve Devrimci, H. Ö. Suicide Attempts in Turkey: Results of the WHO-EURO Multicentre Study on Suicidal Behavior. *The Canadian Journal of Psychiatry* (2003).
- Haber, “AB’de en yüksek intihar oranı Litvanya, en düşük ise Kıbrıs ve Yunanistan’da”, 19 Temmuz 2018, <http://www.abhaber.com/abde-en-yukse-intihar-orani-litvanya-en-dusuk-ise-kibrisve-yunanistanda/>
- HARMANCI, Pınar. Dünya’daki ve Türkiye’deki İntihar Vakalarının Sosyodemografik Özellikler Açısından İncelenmesi, *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1/1 (2015): 1-15.
- NURGÜN, Öktik. “Mula İl İntihar ve İntihar Girişimlerin Sosyolojik Olarak İncelenmesi”, *Kriz Dergisi*, 11/3 (Aralık 2003):1-19
- NURGÜN Öktik - OKÖK, Ayla Top – Sergender, Sezer Ünal. Mula İl İntihar ve İntihar Girişimlerin Sosyolojik Olarak İncelenmesi, *Kriz Dergisi*, 11/3 (2003)
- SAYAR, Kemal – Ak, İsmail. “Depresyon ve Kültür”, *İbni Sina Tıp Dergisi* (2001).
- SHNEİDMAN, ES., *Definition of Suicide*, New York: John Wiley, 1985.
- TARHAN, Nevzat. “Neden İntihar”, *Karizma Dergisi* (2002).
- Telegrafi, “Vetëvrasjet në Kosovë, Fenomen në Rritje”, 7 Eylül 2018, <http://telegrafi.com/vetevrasjet-ne-kosove-fenomen-ne-rritje-video/>
- TPZ.AL, “Shqipëria, më shumë vetëvrasje se sa vrasje”, 13 Ekim 2017, <http://www.tpz.al/2017/10/13/shqiperia-me-shume-vetevrasje-se-sa-vrasje/>
- TURAN, Yahya. “Yalnızlıkla Başa Çıkma: Yalnızlık, Dini Başa Çıkma, Dindarlık, Hayat Memnuniyeti ve Sosyal Medya Kullanımı”, *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 22/1 (Haziran 2018): 395-434
- Türkiye İstatistik Kurumu, “İntihar İstatistikleri 2015”, 17 Kasım 2018, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516>
- ULUSOY, Demet – Demir, Nilüfer Özcan – Baran, Aylin Görgün, “Ergenlik Döneminde İntihar Algısı; Lise Son Sınıf Geçliği Örneği”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 22/1 (2005): 259-270

World Health Center, “WHO-World Suicide Prevention Day”, 20 Mayıs 2006
<http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2004/pr61/en/>
YAPICI, Asım. *Ruh Sağlığı ve Din*, Adana: Karahan Kitapevi, 2007.
ZİYALAR, Adnan. *Sosyal Psikiyatri*, İstanbul: Yüce Yayınları, 1980.